

לקוטי שיחות
PROJECT
LIKKUTEI
SICHOS

פענוח הערות ומראי-מקומות

פרשת צו חלק כב שיחה ב.

פרשתינו יב) וינדבר יהוה אל־משה לאמר: **יג**) זֶה קָרַבְךָ אֶהְיֶה וּבִנְיֹו אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לִיהְיֶה בְיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ עֲשִׂיתָ הָאָפֶה סֶלֶת מִנֶּחֱה תִמְיֵד מִחֲצִיתָהּ בַּבֶּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בְּעָרֶב: **יד**) עַל־מַחְבֹּת בַּשָּׁמֶן תַּעֲשֶׂה מִרְבֵּבֹת תְּבִיאָנָה תְּפִינֵל מִנֶּחֱת פִּתִּים תִּקְרִיב רִיח־נִיחֹס לַיהוָה: **טו**) וְהִפְלֵן הַמִּשָּׁיִס תַּחֲתֵיו מִבְּנֵיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֲק־עוֹלָם לַיהוָה כָּל־יִל תִּקְטֹר: **טז**) וְכָל־מִנְחַת פֶּהוּ כָּל־יִל תִּהְיֶה לֹא תֵאָכֵל:

שני הרי זה מביא עשרון שלם וחוצהו. מחצה זה ומחצה ראשון תעובר צורתן ויצאו לבית השרפה.

3 מנחות נא עמוד ב משנה. לא מינו כהן אחר תחתיו משל מי היתה קריבה ר"ש אומר משל ציבור ר' יהודה אומר משל יורשין ושלמימה היתה קריבה:

תורת כהנים שם טו. מנין לכהן גדול שמת ולא מינו כהן אחר תחתיו שתהא מנחתו קרבה משל יורשים? תלמוד לומר "מבניו יעשה". יכול יביאוו לחצאין? תלמוד לומר "אתה" – כולה אמרתי ולא מקצתה, דברי ר' יהודה. ר' שמעון אומר אינה באה אלא משל צבור שנאמר "חק עולם" – משל עולם. "כליל תקטר" – כליל להקטרה.

תוספתא שם פרק ז, ו. לא מינו כהן אחר משל מי היתה קריבה ר"ש אומר משל צבור שנאמר (ויקרא ו':י"א) חק עולם מי שהברית כרותה לו ר"י אומר משל יורשין שנאמר (שם) מבניו יעשה ושלמימה היתה קריבה בין בבקר בין בערבים שנא' (שם) כליל תקטר.

ירושלמי שקלים פרק ז הלכה ג. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁבַעַה דְּבָרִים הִתְקִינוּ בֵּית דִּין וְזֶה אֶחָד מֵהֶן.....תְּנִי בֵּית

1 פרשתינו ו, יג. זֶה קָרַבְךָ אֶהְיֶה וּבִנְיֹו אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לִיהְיֶה בְיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ עֲשִׂיתָ הָאָפֶה סֶלֶת מִנֶּחֱה תִמְיֵד מִחֲצִיתָהּ בַּבֶּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בְּעָרֶב:

2 מנחות נ עמוד ב. מתני' חביתי כ"ג לא היו באין חצאין אלא מביא עשרון שלם וחוצהו מקריב מחצה בבקר ומחצה בין הערבים כהן שמביא מחצה שחרית ומת ומינו כהן אחר תחתיו לא יביא חצי עשרון מביתו וחצי עשרונו של ראשון אלא מביא עשרון שלם (מחצה) וחוצהו מקריב מחצה ומחצה אבד נמצאו שני חצאין קריבין ושני חצאין אובדין:

תורת כהנים פרשתינו שם. כשהכהן מתקרב תחלה לעבודה מביא עשירית האיפה משלו ועובדה בידו. אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט שעבדו עד שלא הביא עשירית האיפה – עבודתו פסולה.

תוספתא מנחות פרק ז, ה. כהן שהקריב מחצה שחרית ומת ומינו כהן אחר תחתיו לא יביא חצי עשרון מביתו ולא חצי עשרונו של ראשון אלא מביא עשרון שלם וחוצהו. מחצה זה ומחצה ראשון תעובר צורתן ויצאו לבית השריפה. כהן שהקריב מחצה שחרית ונטמא חציה

דין הוא על פהן גדול שמת שתהא מנתתו קריבה משל צבור. רבי יהודה אומר משל יורשין.

(4) פרש"י מנחות שם ד"ה הכהן המשיח תחתיו אחד מבניו יעשה אותה - דמשל יורשים קריבה עד יעמוד אחר:

(5) מנחות שם. ת"ר כ"ג שמת ולא מינו כהן אחר תחתיו מנין שתהא מנחתו קריבה משל יורשין ת"ל (ויקרא ו, טו) והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אותה יכול יקריבנה חצאין ת"ל אותה כולה ולא חציה דברי רבי יהודה ר"ש אומר (ויקרא ו, יא) חק עולם משל עולם (ויקרא ו, טו) כליל תקטר שתהא כולה בהקטרה והאי הכהן המשיח להכי הוא דאתא האי מיבעי ליה לכדתניא (ויקרא ו, יג) זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אותו יכול יהו אהרן ובניו מקריבין קרבן אחד ת"ל אשר יקריבו לה' אהרן בפני עצמו ובניו בפני עצמן בניו אלו כהנים הדיוטות אתה אומר כהנים הדיוטות או אינו אלא כהנים גדולים כשהוא אומר והכהן המשיח תחתיו מבניו הרי כ"ג אמור הא מה אני מקיים בניו אלו כהנים הדיוטות א"כ לכתוב קרא הכהן המשיח תחתיו בניו יעשה מאי מבניו שמעת מינה תרתי ור"ש האי אותה מאי עביד ליה מיבעי ליה לכ"ג שמת ומינו אחר תחתיו שלא יביא חצי עשרון מביתו ולא חצי עשרון של ראשון ותיפוק ליה מן ומחציתה וי"ו לא דריש ורבי יהודה האי חק עולם מאי עביד ליה חוקה לעולם תהא.

תורת כהנים שם. מנין לכהן גדול שמת ולא מינו כהן אחר תחתיו שתהא מנחתו קריבה משל יורשים? תלמוד לומר "מבניו יעשה". יכול יביאנה לחצאין? תלמוד לומר "אתה" – כולה אמרתי ולא מקצתה, דברי ר' יהודה. ר' שמעון אומר אינה באה אלא משל צבור שנאמר "חק עולם" – משל עולם. "כליל תקטר" – כליל להקטרה.

ירושלמי שם. מניין לכהן גדול שמת ולא מינו כהן אחר תחתיו תהא מנתתו קריבה משל יורשין. תלמוד לומר מקניו יעשה. יכול יביאנה לחצאין. תלמוד לומר אתה. כולה אמרתי דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר. אינה באה אלא משל צבור. שנאמר חק עולם. ממי שהבירות שלו. כליל תקטר. כליל להקטרה.

(6) פרשתנו ו, טו. והכלה המשיח תחתיו מקניו יעשה אתה חק עולם ליהנה כליל תקטר:

(7) חידושי הרשב"א למנחות שם. והכהן המשיח תחתיו, פ"ה דהכי משמע הכהן המשיח כשמת תחתיו אחד

מבניו יעשה אותה, דמשל יורשין קריבה עד שיעמוד אחר, יכול יקריבו יורשין לחצאין, כמו שהיה עושה אביהם ת"ל יעשה אותה כולה ולא חציה, ל"ה:

רע"ב למשנה שם. רבי יהודה אומר משל יורשים. דכתיב (שם) והכהן המשיח תחתיו מבניו. והכי משמע, והכהן המשיח שמת, תחתיו אחד מבניו יעשה אותה:

מלבי"ם לת"כ שם. והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אותה: כבר כתבתי (בסימן הקודם) שכפי חוקי הלשון היה צריך לומר "והכהן מבניו המשיח תחתיו" (אחר שמלת "מבניו" בא לפרש שם "הכהן"; כמו "איש מכס" "איש מזרעך"). מזה הוציא ר' יהודה בספרא (מובא (מנחות נא, ב)) כוונה שניה דרושיית שרצונו לומר או הכהן המשיח יעשה, או תחתיו (ר"ל באם מת) מבניו יעשה אותה. רוצה לומר, תעשה מחלק הירושה של בניו.

עזרת כהנים. ת"ל מבניו יעשה. דהכי משמע והכהן המשיח תחתיו ובמקומו כשמת מבניו דהיינו משל יורשים יעשה אותה.

תוספות העזרה אמנם מ"ש הרב ק"א ז"ל בריש דבריו וז"ל ת"ל מבניו יעשה דהו"ל למימר מבניו תחתיו יעשה (ר"ל דאז ה"ל משמע כשהבן הוא תחתיו דהיינו שנתמנה לכה"ג תחת אביו אז יעשה) ומדכתיב תחתיו מבניו יעשה דסמך מבניו למלח יעשה לומר שבניו דהיינו יורשים יעשוהו ע"כ. אף שהוא דקדוק נכון מ"מ מדברי הגמ' מוכח דלא אליה ל"ל למילף מהך דיוקא דא"כ לא הוה איצטריך למימר דנפקא ממ"ם דמבניו אלא מסדורא דלישנא מדלא כתיב מבניו ברישא.

(8) רש"י שם ד"ה משל עולם - משל צבור מתרומת הלשכה:

פני משה לירושלמי שם ד"ה שנאמר חק עולם ממי שהבריות שלו. כלומר חק עולם לה' כתיב ודריש משל העולם וזהו משל צבור שהן כולן לה' שכל הבריות והעולם הן שלו וכד"א כי ממך הכל ומידך נתנו לך:

(9) מנחות שם בסוף העמוד. וסבר ר"ש משל ציבור דאורייתא והתנן אר"ש שבעה דברים התקינו בי"ד וזה אחד מהן... ותנאי בי"ד הוא כ"ג שמת ולא מינו כהן אחר תחתיו שתהא מנחתו קריבה משל ציבור א"ר אבהו שני תקנות הו דאורייתא מדציבור כיון דחזו דקא מידחקאם

לישכה תקינו דלגבי מירששים כיון דחזו דקא פשעי בה
אוקמוה חיחי אדאורייתא

10 משנה מנחות נ עמוד ב. ראה הערה 2.

רמב"ם הלכות תמדין ומוספין פרק ג הלכה יח. חֲבִיתִי
כִּהְיֵה גְדוֹל מִצֵּנֶת עֲשֵׂה לְהַקְרִיבָן בְּכָל יוֹם מִחֻצָּה בְּבִקְרָע עִם
תְּמִיד שֶׁל שַׁחַר וּמִחֻצָּה בֵּין הָעֶרְבִים עִם תְּמִיד שֶׁל בֵּין
הָעֶרְבִים. וְלִישְׁתּוֹן וְנֶאֱמָר דּוֹחִין אֶת הַשֶּׁבֶת וְאֶת הַטְּמֵאָה
כְּכֹל קֶרֶבן שֶׁקְבוּעַ לוֹ זְמַן שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ו יד) "תְּפִינִי"
שֶׁתְּהֵא נֶאֱמָה וְלֹא תֵאָפֶה מִבְּעָרְב. וְעוֹד אִם תֵּאָפֶה מִבְּעָרְב
תִּפְסַל בְּלִינָה שֶׁהַמְּרַחֵשֶׁת מְקַלֵּי הַקֹּדֶשׁ הִיא כְּמוֹ שֶׁבְּעָרְנוּ:

11 פה"מ להרמב"ם הקדמה לסדר קדשים (ווילנא).
והמין הרביעי קרבן יחיד דומה לקרבן צבור והוא קרבן
פסח ששוחט כל אחד ביום י"ד בניסן כמו שביארנו
בתחלת פסחים: וכן פר חטאת ואיל העולה שמקריב
כה"ג ביה"כ. והוא שנאמר בו (ויקרא ט"ז:ג') בזאת יבא
אהרן אל הקדש. וכבר נתבאר סדר כל זה ביומא. ובמה
שכתוב בתורה בשרפת הפר הזה דומה זה המין לקרבן
צבור. לפי שהוא דוחה את השבת ואת הטומאה. מפני
שעיקר הוא בידינו (תמורה דף יד) שכל קרבן שקבוע לו
זמן דוחה את השבת ואת הטומאה. וכל שאין לו זמן קבוע
אינו דוחה לא את השבת ולא את הטומאה: ואל יטעה
אותך ענין החגיגה שיש רשות להקריבה כל שבעת
הימים. וכן עצרת יש לה תשלומים כל ז' כמו שנתבאר
בחגיגה ע"כ אינו דוחה לא את השבת ולא את הטומאה:

תורת כהנים. נראה למי דומה: דנין מנחה שהיא באה
תמיד ודוחה את השבת ואת הטומאה; ואל תוכיח מנחת
נדבה שאינה באה תמיד ואינה דוחה את השבת ואת
הטומאה.

מנחות נ עמוד ב. דבי ר' ישמעאל תנא תעשה ואפילו
בשבת תעשה ואפילו בטומאה.

רמב"ם שם. ראה הערה 10.

11 פה"מ שם בתחילת ההקדמה. ראיתי לדבר דבר
בחלקי הקרבנות. ואכלול מיניהם קודם שאתחיל לפרש
הסדר הזה. ואשר הביאני לכך עם היות חלוקיהן דבר
מבואר וכולן מפסוקי התורה ואי אפשר לחדש בהן ולא
לדקדק היות הענין זה ר"ל ענין הקרבנות כבר אבד
בעונותינו הרבים ואין משגיחין בו אלא מעט מבני אדם
ואין זכרו מורגל אצל שום אדם ואפילו נשא ונתן בו לפי
שאר שם מעשה לקיים ההרגל ואין שואל ואין דורש

ואין מבקש על שום דבר מהן כל עיקר עד שנשתוו בו
החכם הגדול עם הסכל מן ההמון. ורוב התלמידים אינם
יודעים מן הקרבנות אפילו מה שנאמר בהם פסוקים
רבים. והקרבנות שמביאין מבעלי חיים מקריבין אותן
מה' מיני בעלי חיים בלבד. והן הצאן והבקר והעזים
וקטני בני יונה וגדולי התורים:

שם בסופו. ועוד יתבאר לך ג"כ זה בסדר הזה. ושארין
מקריבין שום קרבן מהן אלא ביום שנאמר (שם ז) ביום
צותו את בני ישראל ואמר (זבחים דף צח.) ביום ולא
בלילה. ואין מקריבין שום קרבן מהם אלא במקדש
באיזה מקום שיהיה המקדש והואיל והודיענו רחמנא
בתורה (דה"ב ג) שהמקום הרמוז אליו הוא הר המוריה
אין רשות להקריב בכל הארץ זולתי בירושלים. ובמקום
הרמוז בהר המוריה בלבד מכל ירושלים כמו שנבאר
במסכת מדות: ולפי שיש הפרש בין קצתן לקצתן
בדברים רבים המשתנים בעבודתם. ובפסוליהן הנוולדים
בכל מין ומין חוקרין במסכת הזאת שהוא מסכת זבחים
על רובם. ובמקומות אחרים ממסכתות אחרות מזה
הסדר:

**משנה למלך הלכות קרבן פסח פרק א הלכה ג. אף
בשעת היתר הבמות כו'.** ראיתי לבאר קצת דיני הבמות
בין במת ציבור בין במת יחיד. דע דאליבא דכ"ע ציבור
לא הקריבו בבמת יחיד וזה מוסכם מהכל וכן יחיד לא
הקריב חובה בבמת יחיד וגם זה מוסכם לא נחלקו אלא
ביחיד בבמת ציבור איזה קרבן מקריב וכן ציבור בבמת
ציבור..... וכן אני מסתפק בחביתי כ"ג ופר ואיל שהיה
מביא ביום הכפורים דמהיה דיומא משמע דקרבן יחיד
הוי והכי איתא בריש פ"ב דתמורה ובפ"ק דיומא (דף ז')
ולפי זה לא קרבו בשום במה ומשמעתין דפרת חטאת
מוכח דחביתין הוי קרבן צבור דפריך ולוקמה במנחה
דהא איכא חביתין והדבר צריך תלמוד:

חסדי דוד לתוספתא זבחים פרק יג, ה. ובתוך דבריו
עלה ונסתפק אם קרב לרבנן פר ואיל של כ"ג ביה"כ וכן
חביתי כ"ג של כל יום, ועוד על הקרבת פסחים מהיה
דומיא דקרי ליה קרבן יחיד ע"ש. ולפע"ד דכל מידי דדחי
שבת חשיב כקרבן ציבור וקרב. ועיין בהקדמת הרמב"ם
כפי' למלתין דחשיב ותני קרבנות ציבור שדומין ליחיד
וקרבן יחיד הדומה לקרבן צבור ע"ש שנראה שבדבריו
ז"ל יתיישב הכל.

סהמ"צ להרמב"ם מ"ע מ. היא שצונו שיקריב כהן
גדול בכל יום תמיד מנחה בבקר ומנחה בערב והיא

נקראת חבתי כהן גדול, ותקרא גם כן מנחת כהן משיח, והוא אמרו יתעלה זה קרבן אהרן ובניו, וכבר התבאר משפטי מצוה זו ומתי תקרב במנחות וביומא ותמיד. (צו, תמידין ומוספין פ"ג):

שם מצוה כד. היא שצוה הכהנים לרחוץ ידיהם ורגליהם כל זמן שיצטרכו להכנס בהיכל ולעבוד עבודה, וזו היא קדוש ידים ורגלים, והוא אמרו יתעלה ורחצו אהרן ובניו את ידיהם ואת רגליהם בבאם אל אהל מועד. ומצות עשה זו יתחייב העובר עליה מיתה בידי שמים, רוצה לומר שכהן ששמש במקדש בלא קדוש ידים ורגלים חייב מיתה בידי שמים והוא אמרו יתברך שמו ירחצו מים ולא ימותו. וכבר נתבאר משפטי מצוה זו בשלמות בשני מזבחים. (כי תשא, הלכות ביאת המקדש פרק ח')

שם מצוה כה. היא שנצטוו הכהנים להדליק הנרות תמיד לפני ה' והוא אמרו יתברך שמו יערוך אותו אהרן ובניו וזאת היא מצות הטבת הנרות. וכבר התבאר דיני מצוה זו בשמיני ממנחות וביומא בפרק ראשון ובמסכת תמיד. (ואתה תצוה, תמידין ומוספין פרק ג')

שם מצוה כו. היא שצוה הכהנים לברך את ישראל והוא אמרו יתעלה כה תברכו את בני ישראל. וכבר התבאר דיני מצוה זו בפרק אחרון ממגילה ותענית ובשביעי ממסכת סוטה. (נשא את ראש, אהבה הלכות תפלה וברכת כהנים פי"ד):

שם מצוה כז. היא שצוה הכהנים להקטיר קטרת בכל יום פעמים על מזבח הזהב והוא אמרו יתברך והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהיטיבו את הנרות. וכבר התבאר משפטי מצוה זו ומעשה הקטרת בכל יום בתחלת כריתות ובמקומות ממסכת תמיד. (ואתה תצוה, תמידין ומוספין פרק ג')

שם מצוה ל. היא שנצטוו הכהנים להסיר הדשן בכל יום מעל גבי המזבח, והיא הנקראת תרומת הדשן, והוא אמרו יתברך שמו ולבש הכהן מדו בד והרים את הדשן. וכבר התבאר דיני מצוה זו בתמיד ובכפורים. (צו, תמידין ומוספין פרק ב')

מנין המצות שבריש ספר היד. להקריב כהן גדול מנחה בכל יום, שנאמר: "זֶה קָרְבַּן אֶהְרֹן וּבָנָיו" (ויקרא ו, יג).

כתורת להלכות תמידין ומוספין. שיקריב כהן גדל מנחה בכל יום והיא נקראת חביתין.

12 חינוך מצוה קלו. מְשַׁרְשֵׁי הַמִּצְוָה. לפי שהכהן הגדול הוא השלים בין ישראל לאביהם שבשמים. פְּלוֹמֵר, כי הוא הנושא תפלה אליו בעדם, ועל ידי תפלותיו ומעשה קרבנותיו הם מתפְּרִין, וְלָכֵן רָאוּי לְאִישׁ כְּזֶה לְהִיּוֹת לוֹ קָרְבָּן מֵיָחֵד תְּמִידִי כְּמוֹ תְּמִידִי הַצֶּבֶר, וְכִמוֹ שֶׁתְּמִידִין שְׁנַיִם לְיוֹם נִתְחַיֵּב הוּא גַם כֵּן לְהַקְרִיב מִנְחָתוֹ פְּעָמִים בְּיוֹם. וְכָל זֶה נִסְמָךְ אֶל הַטַּעַם שֶׁאֲמַרְנוּ בְּקָרְבָּן כְּדִי שִׁיתְעוֹרְרוּ כָּל מְחַשְׁבוֹתָיו וְיִשְׁמַע דַּעְתוֹ וְכִנּוּתוֹ אֶצֶל הַשֵּׁם בְּרוּךְ הוּא, וְלִמְעַן זֹאת יוֹעִיל לוֹ וְלָקֵם, וְאֵין סֶפֶק שֶׁאֵין דוֹמָה הַתְעוֹרְרוֹת הָאֵדָם כְּשֶׁמְקַרֵּיב קָרְבָּנוֹ הַמֵּיָחֵד לוֹ לְכַשֵּׁהוּא מְקַרֵּיב קָרְבָּן שֶׁהוּא מְשַׁתָּף עִמּוֹ, וְזֶה דְבָר יָדוּעַ וּמְנַסָּה בְּכָל אֵדָם, כִּי לָמָּה שֶׁמֵּיָחֵד לוֹ לְבַדּוֹ מֵתְעוֹרֵר יוֹתֵר, אֵין לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה.

14 אברבנאל עה פ. זה קרבן אהרן וגו' עד זאת תורת החטאת. והנה מנחת הכהנים ההדיוטים בעת חנוכם היה כדרך העבד הבא לשמש אל פני אדוניו שיביא בידו מנחה אבל מנחת הכהן הגדול בכל יום ראוי לתת טעם בה. ונראה שהיא לכמה סבות האחת כדי שיקשט עצמו בכל יום שתי פעמים וכאמרם ז"ל (סנהדרין דף י"ח) קשט את עצמך ואח"כ קשט את אחרים ויען וביען אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ראוי למי שעניו כל ישראל עליו לכפר בעדם ויהיה נקי תמיד מכל חטא וזה על ידי הקרבן. והב' כדי להיישיר את החוטאים ולפשפש במעשיהם ולשוב אל השם ולהקריב קרבנותיהם לפניו כי יאמרו הנה הכ"ג מכפר בעד נפשו בקר וערב מה נעשה אנחנו. והג' כדי שלא יתביישו החוטאים מהקריב קרבנותיה' בראותם שהכ"ג מביא בעד נפשו שתי כפרות בכל יום ערב ובקר. והד' כדי שלא יתביישו העניים והאביונים בעשירית האיפה סולת כי יאמרו והרי הכ"ג אינו מקריב קרבן יותר חשוב מזה בכל יום. והה' כדי להכניס לפני השם בענוה ובסימני דלות כעני ואביון הנצב לפני אדון כל הארץ. והו' במה שהיה הכ"ג ובניו בכל יום אוכלים הנותרות ממנחות ישראל שנאמר והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו רצה השם שיקריב משלו מנחה בכל יום וישרפ' כלה כליל להורות כי אכילתו את המנחה אינה כדי למלאות תאות בטנו בחנם רק לעשות מאמרו ומצותו שהרי הוא מקריב בכל יום מנחה שלימה ומקטירה כלה לגבוה. והז' להודות לה' במנחה הזו על כל מתנות הכהונה שנתן לו ולזרעו בגבולים ובמקדש. והח' לפי שהכהנים היו קומצ'י תמיד המנחות ואולי טעו בקמצם שלא קמצו כהוגן ויגזלו את אשה ה'. לזה רצה הש"י שהכ"ג ישלם כל החסרונות

שאוּלֵי חסרו בכל יום. וזה על ידי מנחה שלימה כליל תקטר. והט' שרצה השם שבכל יום יהיו קרבים לפניו קרבן יחיד וקרבן צבור.

18) תוס' ישנים יומא נ עמוד א ד"ה ולטעמיה. ולטעמיה הא דתניא גרס דאינה משנה. וא"ת ליקשי ליה מחביתי כ"ג דאינם של צבור שבאין משלו ולא שייכי מידי לאחיו הכהנים אלא כאילו של אהרן דחשבינן לקמן בשמעתין קרבן יחיד י"ל דכיון שקריבין עם מנחת צבור קרי ליה קרבן צבור ועוד דאמרינן בהתכלת (דף נא:): דכ"ג שמת ולא מינו אחר תחתיו שמביאין חביתין משל צבור. ה"ר יוסף:

ריטב"א שם ד"ה לאו מכלל דאיכא מאן דאמר דצבור הוי. וא"ת והיאך יכול לומר כן בחביתי כהן גדול דהא משלו הן באין ואין בהם שום כפרה לאחיו הכהנים והרי הן כאילו הן של אהרן דהוי קרבן יחיד לכולי עלמא כדאיתא לקמן. וי"ל דכיון שקריבין בתוך התמיד כדאיתא בפירקי' דלעיל חשיב קרבן צבור ועוד דאמרי' בפרק התכלת כהן גדול שמת ולא מינו אחר תחתיו מביאין חביתין משל צבור כן תירצו בתוספות:

מנחות שם. ותנאי ב"ד הוא כ"ג שמת ולא מינו כהן אחר תחתיו שתהא מנחתו קריבה משל צבור א"ר אבהו שני תקנות הוו דאורייתא מדציבור כיון דחזו דקא מידחקא לישכה תקינו דלגבי מיורשים כיון דחזו דקא פשעי בה אוקמוה אדאורייתא.

קרבן אורה למנחות שם. משנה לא מינו כהן אחר תחתיו כו' ר"ש אומר משל צבור ר' יהודה אומר משל יורשין. ופריך הש"ס ממשנה שקלים (פ"ז מ"ו) דאמר ר"ש דבתנאי ב"ד הוא דבאה מתרומת הלישכה לא מן התורה, ומשני דשתי תקנות הוו, תקנה ראשונה שיבא משל יורשין משום דמידחקא לישכה. ונראה דהיורשין צריך שימסרם לצבור, כיון דמן התורה הם אינן מחוייבין אלא חובת צבור הוא אם אין כהן גדול, כי באה נמי משל יורשים צריך מסירה לצבור דאל"ה לא הוי משל עולם, כיון דחזו דפשעי חזרו ותקנו כדן תורה לבא משל צבור.

צפנת פענח על הרמב"ם הלכות שקלים פרק ד הלכה ד. ראה בסוף.

19) תוס' ד"ה שתהא מנחות שם. שתהא כולה בהקטרה. פי' בקונטרס שלא יעשה לה שיריים והא דבעי לקמן ורבי יהודה האי כליל תקטר מאי עביד ליה כיון

דההוא מנחת כהנים פשיטא דכולה כליל ולא איצטריך אלא לר"ש דקסבר משל עולם תהא עוד פ"ל ל"א שאינה קריבה לחצאין:

20) רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ג הלכה כב. מת פהן גדול בְּשַׁחֲרִית אַחַר שֶׁהִקְרִיב חֲצִי הָעֶשְׂרוֹן וְלֹא מִנּוּ פֶהֶן אַחַר מְבִיאִין הַיּוֹרְשִׁין עֶשְׂרוֹן שְׁלֹם עֲבוּר פְּפֻרְתּוֹ וְעוֹשִׂין אוֹתוֹ חֲבִיתִין וְשֹׁלֵמָה הֵיטָה קִרְבָּה. מֵת פֶּהֶן גְּדוֹל קִדְּם שְׁיִקְרִיבוּ בְּבִקְרָא וְלֹא מִנּוּ פֶהֶן אַחַר מְקַרְיָבִין אוֹתוֹ עֶשְׂרוֹן שְׁלֹם בְּבִקְרָא וְעֶשְׂרוֹן שְׁלֹם בֵּין הָעֶרְבִים. וְאִין כּוֹפְלִין שְׁמֵנָה וְלְבוֹנָתָה אֶף עַל פִּי שְׁנִכְפֻּלָה הַסֵּלֶת. אֶלְא מְפָרִישִׁין לָהֶם שְׁלֵשָׁה לוגֵי שְׁמֵן וְקִמְץ לְבוֹנָה. לוג וּמְחֻצָּה שְׁמֵן וְחֻצֵי קִמְץ לְבוֹנָה לְעֶשְׂרוֹן שְׁלֹם בְּקֶרֶן לוג וּמְחֻצָּה שְׁמֵן וְחֻצֵי קִמְץ לְבוֹנָה לְעֶשְׂרוֹן שְׁלֹם בֵּין הָעֶרְבִים:

שם הלכות שקלים פרק ד הלכה ד. גַּר שְׁמַת וְהַנִּיחַ זְבָחִים אִם יֵשׁ לוֹ נִסְכִּים קִרְבִּין מְשֻׁלוֹ וְאִם לֹא בְּאִין מִתְרוּמַת הַלְשֻׁפָּה. פֶּהֶן גְּדוֹל שְׁמַת וְלֹא מִנּוּ אַחַר תַּחֲתֵיו מְקַרְיָבִין אֶת הַחֲבִיתִין מִתְרוּמַת הַלְשֻׁפָּה. מְבַקְרֵי מוּמִים שְׁבִירוֹשְׁלִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים הַמְלַמְּדִים הַלְכוֹת שְׁחִיטָה לְפָנֵיהֶם וְהַלְכוֹת קְמִיצָה וְנִשְׁיִם הַמְגַדְלוֹת בְּנִיחָן לְפָרָה אֲדָמָה כְּלֵן נוֹטְלִין שְׁכָרָן מִתְרוּמַת הַלְשֻׁפָּה. וְכַמָּה הוּא שְׁכָרָן. כְּמוֹ שְׁיִפְסְקוּ לָהֶן בֵּית דִּין:

כסף משנה. ותנאי ב"ד הוא על כ"ג שמת ולא מינו כהן אחר תחתיו שתהא מנחתו קריבה משל צבור ר' יהודה אומר משל יורשיו וידוע דהלכה כר"י לגבי ר"ש וכן פסק רבינו עצמו בדין זה בפ"ג מהלכות תמידין דמשל יורשיו היתה באה ויש לתמוה היאך פסק כאן כר"ש וצ"ל שמ"ש כאן אגב גררא דאינך שהם תנאי ב"ד נקטה ולא דוקא.

לחם משנה מביאין היורשין עשרון שלם וכו'. תימה... וכיון דרבינו ז"ל פסק כאן כר' יהודה איך פסק בהלכות שקלים פ"ד כר"ש שכתב שם דכ"ג שמת ולא מינו אחר תחתיו מקריבין את החביתין מתרומת הלשכה. והרב בעל כסף משנה ז"ל נתעורר שם על זה ותירץ דאגב גררא דאינך נקטיה ותצלי אינו כן. ועוד דרבינו ז"ל בפירוש המשנה בפרק התכלת כתב הלכה כר' יהודה נבפרק שביעי מהל' שקלים פסק דאין הלכה כר"י א"כ קשיא מדידה אדיריה. וי"ל דאית ליה לרבינו ז"ל דתרי מחלוקות הון בפרק התכלת איפליגו מן התורה אי מביא מן היורשין או משל צבור דרי יהודה אית ליה מן היורשין מן התורה ור' שמעון סבר מן התורה משל ציבור ובפ"ז דשקלים איפליגו בתנאי בית דין ד"יש סבר מתנאי בית דין הוי משל ציבור... ורבינו ז"ל בההיא

דהתכלו פסק כר' יהודה משום דק"ל הלכה כר' יהודה לגבי ר' שמעון כדאמרינן בעירובין פרק מי שהוציאוהו ובההיא דשקלים פסק כריש משום דר' יוסי משמע דאית ליה כוותיה.

אנציקלופדי' תלמודית ערך הביטין. יש שכתבו בדעת ראשונים שבאותו יום שמת לאחר שכבר הקריב החביתין שבתמיד של שחר, קריבה המחצית של בין הערבים משל יורשים, כדן תורה, שכבר נתחייב הכהן הגדול, ולא תיקנו באופן זה שיתחייבו הצבור, ובשאר הימים תיקנו שיהא משל צבור, אם מפני שלפשיעה של פעם אחת אין חוששים, או מפני שבאותו היום כיון שמת אחר שכבר נתחייב נשתעבדו נכסיו.

הנסמן שם. אור שמח תמידין שם ברי הרמב"ם בישוב הסתירה משקלים חחח לתמידין, וכ"כ בליקוטג הלכות מנחות שם ובצפנת פענח שקלים שם נבשו"ת זכר יצחק סי' מג.

תו"ש פרשתינו עה"פ אות קמו. ובהר המוריה פ"ג מתמידין ומוספין אות נח, ובמאירי שקלים פ"ז מ"ג כתב בדעת הרמב"ם שפוסק כר"ש בשאר הימים וכו' יהודה ביום שמת. ובחס"ד מנחות שם, מחלק בין היכא שכבר הקריב בבוקר מנחת חביתין, דנתחייב בהקרבנות באותו יום, ואם מת קודם שהקריב אין היורשים חייבים וקרבין משל ציבור. ומבואר דזה מוכח גם מקרא דכתיב והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אותה וגו' והך קרא אקרא דלעיל קאי, וה"ק הכהן המשיח שהתחיל לעשות כדלעיל ואינו יכול להשלים, תחתיו מבניו ישלימו עליו, דלשון תחתיו, אין משמעותו אלא כשבא היורש להשלים תחתיו מה שלא השלים. וכן הוכיח זאת מהמשנה ומלשון הרמב"ם...וראה עוד בצ"פ הל' שקלים שכותב גיך לחלק כהמאירי ומבאר משום דנשתעבדו נכסיו של הכה"ג למנחה זו. עייש שהאריך בדבר. וכ"כ באו"ש בהל' תמו"מ. ושניהם הקשו כיצד היורשים מקריבים הרי הם אוננים, ע"ש. וע' במקדש-דוד ח"ב סי' לי אות ב'. ובזכר יצחק סי' מ"ג כתב שקרבן חביתין שקבוע לו זמן אונן מקריב, ככל קרבן צבור שקבוע לו זמן.

21 מנחת חינוך שם. והנה מלשון הש"ס שסובר ר"י דירושיו מביאין משמע דל"ד אם הניח בנים אלא כל הנקראין יורשים כגון אם לא הניח בנים אלא בנות או אחים או איזה ממשפחתו שהוא יורש עפ"י התורה צריכין להביא אך מהלימוד מפסוק והכהן המשוח תחתיו מבניו נראה דוקא דבנים הזכרים הם מחוייבים. אך נראה

דהתורה גילתה הבנים ודיבר הכתוב בהווה אבל כל יורשים בכלל זה ואלו הי' דוקא בני' ולא יורשים אחרים היה מבואר בר"מ וש"ס ומדסתמו ונקטו יורשים כל היורשים בכלל כנ"ל.

שפת אמת למנחות שם. ראה בסוף.

22 שקלים פרק ז משנה ו. אמר רבי שמעון, שבעה דבריים התקינו בית דין, וזה אָחָד מֵהֶן, נְכָרֵי שְׁשֻׁלַח עוֹלָתוֹ מִמְּדִינַת הַיָּם וְשֻׁלַח עֲמָה נְסָכִים, קֶרְבִּין מְשֻׁלוֹ. וְאִם לֹא, קֶרְבִּין מְשֻׁל צְבוּר. וְכֵן גַּר שְׁמַת וְהַגִּיט וְנִחִים, אִם יֵשׁ לוֹ נְסָכִים, קֶרְבִּין מְשֻׁלוֹ. וְאִם לֹא, קֶרְבִּין מְשֻׁל צְבוּר. וְהַנְּאִי בֵּית דִּין הוּא עַל פֶּהוּ גְדוֹל שְׁמַת, שְׁתֵּהא מְנַחְתוֹ קֶרְבָּה מְשֻׁל צְבוּר. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, מְשֻׁל יוֹרְשֵׁין. וְשֻׁלְמָה הִנְתָּה קֶרְבָּה:

תו"ט. רבי יהודה אומר וכו'. הר"ב פסק והלכה כרבי יהודה והדין עמו דר"י ור"ש הלכה כר' יהודה כדאיתא בפרק מי שהוציאוהו (עירובין מו:) וקשיא על הרמב"ם שכתב ואין הלכה כר' יהודה. וכן בפ' רביעי מהלכות שקלים כתב כר' שמעון. אבל בפרק ג' מהלכות תמידין פסק כר' יהודה. וכן בפירושו לסוף פרק ד' דמנחות כתב הלכה כרבי יהודה וכתב בכסף משנה מהלכות שקלים דמ"ש בשקלים לאו דוקא אלא אגב גררא דאינך שהם תנאי בית דין נקטה. עד כאן. והדין עמו שכן צריך לומר גם כן לעיל מהך בנכרי. שהעתיק נמי משנתינו דלא שלח עמה דמי נסכים. דמשמע הא שלח מביאין [מה] ששלח. ובפ' ג' מהלכות מעשה הקרבנות פסק דנכרים אין מביאין נסכים אלא דבשקלים אגב גררא נקטה ובלשון הר"י קורקוס שהביא כ"מ בטעם להרמב"ם שפסק דלא כמשנתנו ראייתו שערוריה שכתב שסמך אמשנה וברייתא שבריש תמורה וכתב שבמשנה אמרו ואין מביאין עליהן נסכים. ושינה ושילש פעמים רבות להזכיר המשנה ובמחילה מכבודו שהמדפיס הטעהו שהדפיס מתניתין על פיסקא דברייתא ולא משנה היא כלל:

רש"ש למנחות שם. ועוד נ"ל דדווקא אם ירשו מאביהם דלכן שינה ר' יהודה לשון הכתוב מבניו. ואמר יורשין וכו' הג"ג כתב התו"ט לקמן פרק ט משנה ז.

יד מלאכי כללי הרמב"ם אות ה. אין להוציא דין ממה שהרמב"ם מביא דין א' במקום זה ולא הביאו במקום אחר כגון דין דשייך לענין תרומה וגם למאכלות אסורות אין לנו לומר מדהביאו בדיני תרומה ש"מ דבמאכלות

אסורות לא ס"ל הכי כי כבר נודע שאין דרכו של הרמב"ם לחדש דינים רק להעתיק דיני התלמוד כצורתם וכלשונם כל אחד ואחד על מקומו וכנו, פר"ח י"ד סי' צ"ט ס"ק כ"א דף צ"א א' אבל בטור ושאר פוסקים אמרינן כן עיין ב"י ח"מ סי' ל"ה סס"ז:

23 רבחנו גרשום נב עמוד ב ד"ה במלתא דלית להו כפרה בגוה. כגון כ"ג שמת דאם היו היורשים מביאין בעבורו היו מביאין ולא בעבור עצמן משום הכי פשעי.

24 צפנת פענח שם. ראה הערה 18.

צפנת פענח מכתבי תורה מכתב קמ"ז, קמט. ראה בסוף.

לחם משנה הלכות תו"מ שם. מביאין היורשין עשרון שלם וכו'. תימה דבפ"ז ממסכת שקלים אמר ר"ש דתנאי ב"ד הוא דכ"ג שמת ולא מינו כהן אחר תחתיו שתהא מנחתו קרבה משל ציבור ורבי יהודה אמר משל יורשין ומשמע דהיינו פלוגתא דאיפליגו בפרק התכלת (דף נ"א) וכיון דרבינו ז"ל פסק כאן כר' יהודה איך פסק בהלכות שקלים פ"ד כר"ש שכתב שם דכ"ג שמת ולא מינו אחר תחתיו מקריבין את החביתין מתרומת הלשכה. והרב בעל כסף משנה ז"ל נתעורר שם על זה ותירץ דאגב גררא דאינך נקטיה ואצלי אינו כן. ועוד דרבינו ז"ל בפירוש המשנה בפרק התכלת כתב הלכה כר' יהודה ובפרק שביעי מהל' שקלים פסק דאין הלכה כר"י א"כ קשיא מדידיה אדידיה. וי"ל דאית ליה לרבינו ז"ל דתרי מחלוקות הוּו בפרק התכלת איפליגו מן התורה אי מביא מן היורשין או משל צבור דר' יהודה אית ליה מן היורשין מן התורה ור' שמעון סבר מן התורה משל ציבור ובפ"ז דשקלים איפליגו בתנאי בית דין דר"ש סבר מתנאי בית דין הוי משל ציבור. וא"ת למה הוצרכו לתקנה כיון דמן התורה הוא כן כבר הקשו זה בפרק התכלת ותירצו שתי תקנות היו ור' יהודה סבר דאפילו מתנאי ב"ד אינו כן, ורבינו ז"ל בההיא דהתכלת פסק כר' יהודה משום דקי"ל הלכה כר' יהודה לגבי ר' שמעון כדאמרינן בעירובין פרק מי שהוציאוהו ובההיא דשקלים פסק כר"ש משום דר' יוסי משמע דאית ליה כוותיה מדפליג רבי יוסי בסיפא גבי קנין פסולות ולא פליג עליה ברישא משמע דמודה ליה וא"כ אע"ג דאיפליג עליה ר' יהודה לית לן בה דקי"ל הלכה כר' יוסי לגבי רבי יהודה וכיון שכן כאן כתב הדין שהוא מדין תורה שמביא משל יורשין ושם כתב הדין שהוא מתנאי ב"ד שהתנו ב"ד על כך דבההיא הלכתא כתב כר"ש

דאמר תנאי ב"ד כן הוא מדרבי יוסי מודה ליה כדפרישית והשתא אתי שפיר דהוצרכו לחלוק ר' יהודה ורבי שמעון בתרי מחלוקות בפ' התכלת ובפ"ז דשקלים משום דהם שני ענינים חלוקים כדפרישית דאל"כ תרי מחלוקות למה לי כיון דאיפליגו חדא זימנא לא היה צריך יותר:

רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק יב הלכה ד. ותשע מנחות היחיד וכלן קרבין למזבח ואלו הן. מנחת חוטא והוא המנחה שמשקריב הענין לפשיטתהיב סטאת ולא תגיע ידו. מנחת סוטה והיא מנחת הקנאות שפכר נתפרשו מעשיה. המנחה שמשקריב כל פהו תחלה פשיכנס לעבודה שמשקריב אותה בידו והיא הנקראת מנחת חנוף. המנחה שמשקריב פהו גדול בכל יום והיא הנקראת חביתין. מנחת הסלת והיא פאה בנגד ונגדבה. מנחת המסבת והיא פאה בנגד ונגדבה. מנחת המרסשת והיא פאה בנגד ונגדבה. מנחת מאפה תנור והיא פאה בנגד ונגדבה. מנחת רקיקין והיא פאה בנגד ונגדבה:

שה"ג.* חסדי דוד לתוספתא שם. אבל מה שנלע"ד דס"ל להרמב"ם ז"ל דלא פליג ריה"ו עליה דר"ש אלא דוקא כשמת כ"ג אחר שכבר הקריב שחרית דהואיל שכבר התחיל בהקרבתה בחייו דינא הוא שישלימו עליו יורשין בערב אבל כל שמת קוד' שהקריב אין שום שייכות ליורשין אלא מקריבין בשל צבור בתנאי ב"ד לכ"ע.

25 פרשתינו ו, טו. והפלו המשיח תחתיו מבניו יעשה אותה תקעו"ם ליהוה פליל תקטור:

רש"י ד"ה המשיח תחתיו מבניו. המשיח מבניו תחתיו: כליל תקטור. אין נקמץ לקיות שגריה נאכלין אלא פלה פליל, וכן כל מנחת פהו של נדבה פליל תהיה:

26 מזרחי. המשיח תחתיו מבניו המשיח תחתיו. כי תחתיו לא יאמר אלא על איש במקום איש זה תחת זה ולכן מלת תחתיו דבקה עם מבניו שמורה על איש לא עם המשיח אלא שהוא מהופך מבניו תחתיו:

שפתי חכמים. המשיח מבניו תחתיו. לכך פירש"י כן ושינה הקרא, לפי שמצינו לפרש המשיח תחתיו המשיחות תהיה תחתיו, או מצינו לפרש המשיח תחתיו מבניו יעשה יעשה אותה קרבן, כלומר הבן יעשה קרבן, לכך פי' רש"י כן, שינה הקרא כדי שיהא תחתיו דבוק עם מבניו ולא עם המשיח, שתחתיו לא יאמר אלא איש במקום איש. ועיין בקצ"מ ומהר"ן וג"א וד"ד כל א' יש לו בזה דרך בפני עצמו: [קצ"מ] פירוש, לפי מצב הכתוב

רש"י ד"ה כליל. פְּלָה שְׁנָה לְגָבוֹהַ:

31 ק"א. אלא כולה שכן אמר וכל מנחת כהן לא תאכל כולה לא תאכל אבל מקצתה אינה בכל תאכל ת"ל תהי' יתירה. ירצה כל מנחת כהן כליל. ומה שיהי' ממנה אפי' מקצתה לא תאכל.

עזרת כהנים. אין לי. שמצוה להקריבה. אלא כולה. בזמן שכולה קיימת. דאיכא לקיימא בה כליל שיקטירה כולה. מקצתה. כגון שנשרפה או נאבדה ונשתייר מקצתה. מניין. שמצוה להקטיר אותו קומץ מקצת הנשאר. ת"ל תהיה. בהווייתה תהא.

תוספות העזרה. לכן נלפע"ד העיקר כמו שראיתי בבאורי הגאון מהר"י ריינעס מהוראדנע להגהת הגאון מווילנא על התו"כ שכ"ו ז"ל דאם נאבד ונשתייר מקצתה צריך לשרוף המקצת עכ"ל והיינו דה"א דלשון כליל לא שייך אלא היכא דכולה קיימת אבל אם נאבד מקצתה תו ליכא לקיומי בה כליל שאין כליל אלא שלימה ואפי' האי פורתא דאשתייר נמי לא לקריב קמ"ל תהי' בהווייתה תהא. ומצות כליל עליה אעפ"י שאין כולה שלמה כנ"ל.

מנחות נא עמוד ב. כליל תקטר למה לי מיבעי ליה לכדתניא אין לי אלא עליונה מנחת כ"ג בכליל תקטר ותחתונה מנחת כהן הדיוט בלא תאכל מנין ליתן את האמור של זה בזה ואת האמור של זה בזה ת"ל כליל כליל לגזירה שוה נאמר כאן כליל ונאמר להלן כליל מה כאן בכליל תקטר אף להלן בכליל תקטר ומה להלן ליתן לא תעשה על אכילתו אף כאן ליתן לא תעשה על אכילתה.

רש"י שם. עליונה - חביתין דכתיב בקרא ברישא בצו את אהרן וכתוב בה כליל תקטר והדר כל מנחת כהן כליל תהיה דמשתעי במנחת נדבתו וכתוב בה לא תאכל: **מנין ליתן האמור כו' -** שיהו שניהם כליל בהקטרה והאוכל משירי שתייהם יעבור בלאו: **ת"ל כליל כליל -** כליל תקטר כליל תהיה לא תאכל:

32 משכיל לדוד. כליל וכו' אין נקמצת להיות וכו'. כלומר נקמצת היא אלא שאין נקמצת להיות שיריה נאכלים כמנחת ישראל אלא כלה כליל שהקומץ קרב בעצמו והשיריים קרבין בעצמן והיינו אליבא דר"ש בפר' אלו מנחות ופירש כוותיה משום דפשטא דמלתא משמע הכי. והנח"י פירש כוונת הרב להיפך מדברינו דהיינו דאתא לאפוקי מדעת ר"ש אלא כרבנן דאינה

משמע המשיח תחתיו מבניו יעשה המנחה הזאת, לאפוקי משיח שאינו מבניו לא יעשנה, וזה אינו. אבל עכשיו יהיה פירושו המשיח מבניו תחתיו יעשנה, לאפוקי שאינו משיח מבניו לא יעשנה תמיד:

מהרי"ק. המשיח תחתיו מבניו כו' - פי' רש"י המשיח מבניו תחתיו, נראה דאתי לאפוקי שלא תפרש אחד מבניו של כהן המשיח תחתיו וכדוהו משמע מקרא דלעיל דכתיב ובניו אשר יקריבו ביום המשח אותו.

27 גור אריל. המשיח מבניו תחתיו. רוצה לומר, כי "מבניו" קאי על "המשיח", ויש להיות דבוק "מבניו" אל תיבת "משיח", אבל "תחתיו" קאי על האב, ואין לחלק תיבת "מבניו" מן "המשיח", כיון דשניהם מדברים מן כהן המשיח:

28 פרשתינו ו, ז. ונזאת תורת המנחה הקרב אתה בגי' אהרן לפני יהוה אליפגי המזבח

רש"י ד"ה וזאת תורת המנחה. תורה אסת ללמן — להטעין שמן ולבונה האמורין בענין, שייכול אין לי טעונות שמן ולבונה אלא מנחת ישראל שהיא נקמצת, מנחת כהנים שהיא כליל מנין? ת"ל תורת (ספרא):

ויקרא ה, יג. וכפר עליו הפהן על-חטאתו אשר-חטא מאתת מאלה ונסלח לו והיתה לפהן כמנחה:

רש"י ד"ה והיתה לכהן כמנחה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שיריה נאכלין, זהו לפי פשוטו; ורבותינו דרשו: "והיתה לפהן" — ואם חוטא זה פהן הוא, תהא פשאר מנחת נדבת פהן, שהיא בכליל תהיה לא תאכל (ספרא):

29 רא"פ. כליל תהיה כולה שוה לגבוה. כי פי' כליל כולה ומפני שאינו כתוב פה מלת תקטר כמו בעליונה ואינו מובן מזה אם כולה לשריפה או כולה לאכילה פי' כולה לגבוה דהיינו לשריפה ומה שלא אמר תהיה לגבוה לבד והיה די שיובן מזה שהיא לשריפה אבל אמר תהיה שוה לגבוה הוא מפני שהמובן ממלת כולה הוא שתהיה שוה כולה על אופן אחד ומאמר לגבוה אינו מובן אלא ממלת וכן מנחת כהן שפי' שגם היא תהיה כולה לגבוה כמו העליונה שאם היה אומר תהיה לגבוה היה נראה שמלת לגבוה חסרה מן המקרא א"נ מדכתיב בתריה לא תאכל:

30 פרשתינו ו, טז. וכלי-מנחת פהן כליל תהיה לא תאכל:

נקמצת כלל ע"ש. ולעד"נ דפשט דברי רש"י מוכח כוותין.

33) מנחות עב עמוד ב מתני'. ואלו מנחות נקמצות ושיריהן לכהנים מנחת הסלת והמחבת והמרחשת והחלות והרקיקין מנחת עובדי כוכבים ומנחת נשים ומנחת העומר ומנחת חוטא ומנחת קנאות רבי שמעון אומר מנחת חוטא של כהנים נקמצת וקומץ קרב לעצמו ושירים קריבים לעצמן:

משכיל לדוד. ראה הערה 32.

נחלת יעקב כאן. אין נקמצת להיות שיריה נאכלין. כתב הרא"ם הוצרך לפרש זה אעפ"י שנראה כמבואר מן הכתוב וכו' ולי נראה דבא ללמד הואיל ואין שיריה נאכלים לפיכך אינה נקמצת ולאפוקי מר"ש דס"ל בפר' אלו מנחות נקמצות (דף ע"כ) מנחת חוטא של כהנים נקמצת וקומץ קרב לעצמו ושיריה קריבין לעצמן קמ"ל"ן דלא אמרינן הכי אלא הואיל וכליל תקטר אין נקמצת:

פיה"מ להרמב"ם מנחות שם. אלו מנחות נקמצות ושיריהן לכהנים מנחת סלת כו': אמר רחמנא בכלל המנחות תורת המנחה וגו' ואמר והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו וכבר ידעת מה שנאמר בתורה וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל ואמר ר' שמעון שמנחת כהן חוטא אע"פ שהיא נשרפת כולה הואיל והיא מנחת כהן שהיא ג"כ נקמצת מפני שהיא מנחת חוטא וחכמים אומרים כל מנחה ששיריה נאכלין נקמצת ושארין שיריה נאכלין אינה נקמצת והלכה כחכמים:

מנחות שם עג עמוד ב. רבי שמעון אומר מנחת חוטא של כהנים [וכו'] מנא הני מילי דתנו רבנן (ויקרא ה, יג) והיתה לכהן כמנחה שתהא עבודתה כשרה בו אתה אומר שתהא עבודתה כשרה בו או אינו אלא להתיר מנחת חוטא של כהנים ומה אני מקיים (ויקרא ו, טז) וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל מנחת נדבתו אבל חובתו תהא נאכלת תלמוד לומר והיתה לכהן כמנחה מקיש חובתו לנדבתו מה נדבתו אינה נאכלת אף חובתו אינה נאכלת אמר רבי שמעון וכי נאמר והיתה לכהן כמנחתו והלא לא נאמר אלא כמנחה אלא להקיש מנחת חוטא של כהנים כמנחת חוטא של ישראל מה מנחת חוטא של ישראל נקמצת אף מנחת חוטא של כהנים נקמצת אי מה מנחת חוטא של ישראל נקמצת ושיריה נאכלין אף מנחת חוטא של כהנים נקמצת ושיריה נאכלין תלמוד לאמר (ויקרא

ה, יג) לכהן כמנחה לכהן כמנחה ולא לאשים כמנחה הא כיצד קומץ קרב בעצמו ושירים קריבין בעצמן.

חידושי הרשב"א. וי"ל דטעמיה דאביי הוא משום דקרא דכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל גבי מנחת נדבה כתיב בפרש' מנחת חביתין וחביתין לא היתה מנחת חובה שבאה על חטא כי אם מנחת נדבה אעפ"י שקבעה הכתוב חובה מ"ם כיון דלא אתיא על חטא כמנחת נדבה היא וכיון דכתיב בתריה וכל מנחת כהן משמע דבא לרבויה' מנחת חובה שבאה על חטא לומר דגם היא תהא דינה כמנחת חביתין שאינה חובה...וממנחת חביתין לא הוי ילפינן לא מנחת חובה שבאה על חטא ולא מנחת נדבה שיתנדב לפי שאינו דומה לא לזה ולא לזה דלא לחובה שאינה באה על חטא ולגבי חובה דחטאת כנדבת דמיא וגם לא דמיא לנדבה לפי שהכתוב קבעה חובה הילכך אצטריך קרא דוכל מנחת כהן לרבויה' בין חובה שבאה על חטא בין נדבה הילכך קאמר רבא דקרא דוכל מנחתך מרבה לתרווייהו שיהא דינן כמנחת חביתין ואחייך מחלק וקאמר דכליל תהיה לקייו למנחת נדבה ולא תאכל למנחת חובה דמתרביא נמי וכל מנחת כהן שיהא דינה נמי כמנחת חביתין דלא תאכל. ונוכל לומר דאביי הוה סבר דוכל מנחת כהן לא הוה אתי לרבויה' אלא חובה ולא נדבה מאחד דכתיב בנדבה יש לנו לומר ממילא שכל נדבה תהיה כחביתין ומאי דקאמר כליל תהיה קרא יתירא הוא לומר שיש חלוק בין נדבה לחובה דנדבה הויא כליל וחובה לא תאכל. או נוכל לומר דגם אביי ס"ד כרבא בדינא דכל מנחת כהן אתא לרבויה' בין חובה בין נדבה אלא כיון דעיקר רבויה' אתא לחובה ולא לנדבה אית לן למימר קרא דלא תאכל דמיירי בחובה לכל מנחת כהן דאתא עיקרו למנחת חובה ורבא לא ח"ש להכי כיון דצריך לדרוש הכתו בהיפוך ניחא ליה טפי דנימא דכליל תהיה לכל מנחת כהן דסמיך ליה.

34) פרש"י מנחות ד"ה שתהא כולה בהקטרה - שלא יעשה ממנה שיריים לאכילה לישנא אחרינא שיקטירו שלימה ולא לחצאין כל זמן שהיא קריבה משל צבור דבשלימה לא פליגי ר' יהודה ור"ש מפי המורה:

תוס' ד"ה שתהא כולה בהקטרה. פי' בקונטרס שלא יעשה לה שיריים והא דבעי לקמן ורבי יהודה האי כליל תקטר מאי עביד ליה כיון דההוא מנחת כהנים פשיטא דכולה כליל ולא איצטריך אלא לר"ש דקסבר משל עולם תהא עוד פי' ל"א שאינה קריבה לחצאין:

35) מנחות עד עמוד א. רבי שמעון אומר מנחת חוטא של כהנים [וכו'] : מנא הני מילי דתנו רבנן (ויקרא ה, יג) והיתה לכהן כמנחה שתהא עבודתה כשרה בו אתה אומר שתהא עבודתה כשרה בו או אינו אלא להתיר מנחת חוטא של כהנים ומה אני מקיים (ויקרא ו, טז) וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל מנחת נדבתו אבל חובתו תהא נאכלת תלמוד לומר והיתה לכהן כמנחה מקיש חובתו לנדבתו מה נדבתו אינה נאכלת אף חובתו אינה נאכלת אמר רבי שמעון וכי נאמר והיתה לכהן כמנחתו והלא לא נאמר אלא כמנחה אלא להקיש מנחת חוטא של כהנים כמנחת חוטא של ישראל מה מנחת חוטא של ישראל נקמצת אף מנחת חוטא של כהנים נקמצת אי מה מנחת חוטא של ישראל נקמצת ושיריה נאכלין אף מנחת חוטא של כהנים נקמצת ושיריה נאכלין תלמוד לאמר (ויקרא ה, יג) לכהן כמנחה לכהן כמנחה ולא לאשים כמנחה הא כיצד קומץ קרב בעצמו ושירים קריבין בעצמן הא שתהא עבודתה כשרה בו מהכא נפקא מהתם נפקא מנין לכהן שבא ומקריב קרבנותיו בכל עת ובכל שעה שירצה תלמוד לאמר (דברים יח, ו) ובא בכל אות נפשו ושרת אי מהתם הוה אמינא הני מילי דבר שאין בא על חטא אבל דבר שבא על חטא אימא לא והא נמי מהכא נפקא מהתם נפקא (במדבר טו, כח) וכפר הכהן על הנפש השוגגת בחטאה בשגגה מלמד שהכהן מתכפר על ידי עצמו אי מהוהא הוה אמינא הני מילי בשוגג אבל במזיד לא קמ"ל במזיד היכי משכחת לה בזדון שבועה תניא אידך רבי שמעון אומר מנחת חוטא של כהנים נקמצת והקומץ קרב בפני עצמו והשירים קריבין בפני עצמן ר' אלעזר בר' שמעון אומר הקומץ קרב בעצמו והשירים מתפזרין על בית הדשן אמר ר' חייא בר אבא הוה בה רבי יוחנן בית הדשן דהיכא אי דלמעלה היינו אבוה אי דלמטה יש לך דבר שקרב למטה אמר ליה רבי אבא דלמא לאיבוד אחיכו עליה וכי יש לך דבר שקרב לאיבוד תני אבוה דרבי אבין (ויקרא ו, טז) כל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל לאכילה הקשתיה ולא לדבר אחר מאי קא אמר אמר אביי הכי קא אמר כל מנחת כהן לא תאכל חובתו כליל תהיה נדבתו א"ל רבא סכינא חריפא מפסקא קראי

אלא אמר רבא כל מנחת כהן כליל תהיה נדבתו לא תאכל חובתו ואיפוך אנא מסתברא נדבתו הוה ליה לרבוויי שכן תדירה לא חטיי בסים ריחיה אדרבה חובתו הוה ליה לרבוויי שכן עשורן חובה הנך נפישן ורבנן האי כל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל מאי עבדי ליה

מיבעי להו לכדתניא אין לי אלא עליונה בכליל תקטר ותחתונה בלא תאכל.

רש"י ד"ה דלמעלה - על התפוח (הדשן) מגחלים שעל המזבח צוברים את הדשן לתפוח נמצא דלבסוף מתפזר על בית הדשן מ"ר ז"ל.

38) רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק יב הלכה ג. שֶׁלֶשׁ מִנְחֹת לְצִבּוֹר. עֹמֵר הַתְּנוּפָה וְהוּא קָרֵב לַמִּזְבֵּחַ כְּמוֹ שְׂיִתְבָּאָר. וְשֵׁתֵי הַלֶּחֶם שְׂמֵבִיאִין בְּיוֹם עֲצֵרַת. וְאֵלוּ נִקְרְאוּ מִנְחָה וְאֵינָן קָרְבִין לַגִּבֵי הַמִּזְבֵּחַ וְהֵן חֶמֶץ. וְעַלֵיהֶם נֶאֱמַר (ויקרא ב יב) "קָרְבַן רֵאשִׁית פְּקָרִיבוּ אִתְּם לֵה' וְאֵל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ". וְהַמִּנְחָה הַשְּׁלִישִׁית הוּא לֶחֶם הַפָּנִים שְׂעוּשִׁין בְּכֹל שַׁבָּת וְאֵינָן קָרֵב לַגִּבֵי הַמִּזְבֵּחַ אֶלָּא כְּלוּ נֶאֱכַל לַכֹּהֲנִים כְּמוֹ שְׂיִתְבָּאָר.

שם ט. כָּל הַמִּנְחֹת הַקְּרִיבוֹת לַגִּבֵי הַמִּזְבֵּחַ נִקְמָצוֹת וּמִקְטִיר הַקֶּמֶץ כְּלוּ עַל גִּבֵי הַמִּזְבֵּחַ וְהַשָּׂאָר נֶאֱכַל לַכֹּהֲנִים חוּץ מִמִּנְחַת זִכְרֵי כֹהֵנָה שְׂאִינָה נִקְמָצָת אֶלָּא מִקְטִירֵין אוֹתָהּ כְּלָה שְׂנַאָמַר (ויקרא ו טז) "וְכָל מִנְחַת כֹּהֵן וְגו'". הָא לְמַדְתָּ שְׂמִנְחַת חַנוּךְ וְהַסְּבִיתִין וְכֵהֵן שְׂהִבִיא מִנְחַת חוֹטָא אוּ מִנְחַת נְדָבָה כְּלוּ נִשְׂרָפוֹת עַל גִּבֵי הַמִּזְבֵּחַ וְאֵינָן נִקְמָצוֹת:

39) רמב"ם הלכות תמידין ומוספיו פרק ז הלכה יב. קִצְרוּהוּ וְנִתְנָהוּ בְּקָפוֹת וְהִבִּיאוּהוּ לְעֹזְרָה וְחִבְטוּהוּ. וְזָרִין וּבּוֹרְרִין. וְלוֹקְחִין אֶת הַשְּׂעוּרִין וְהַסְּבִיבִין אוֹתוֹ בְּאוֹר. בְּאֵבוֹב מְנַקֵּב. כְּדִי שְׂיִהְיֶה הָאֵשׁ שׁוֹלֵט בְּכָלן שְׂנַאָמַר (ויקרא ב יד) "אֲבִיב קְלוֹי בְּאֵשׁ גְּרֵשׁ כְּרַמֶּל". מִפִּי הַשְּׂמוּעָה לְמַדוּ שְׂאִינוּ מְדַבֵּר אֶלָּא בְּמִנְחַת הַעֹמֶר בְּלִבָּד. וְאַחַר שְׂקוּלִין אוֹתוֹ שׁוֹטְחִין אוֹתוֹ בְּעֹזְרָה וְהָרוֹחַ מְנַשֵּׁבֶת בוֹ. וְנוֹתְנִין אוֹתוֹ לְרַחֲמֵי שֶׁל גְּרוֹסוֹת וְטוֹחֲנִין אֶת הַשְּׁלֵשׁ סְאִין וּמוֹצִיאִין מִן הַכֹּל עֲשָׂרוֹן שֶׁהוּא מְנַפֵּה בְּשֵׁלֶשׁ עֲשָׂרָה נֶפֶשׁ. וְהַשָּׂאָר נִפְדָּה וְנֶאֱכַל לְכָל אָדָם. וְחִטָּב בְּחֵלָה וּפְטוֹר מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת כְּמוֹ שְׂבַאָרְנוּ. וְלוֹקְחִין זֶה הַעֲשָׂרוֹן שֶׁל סֵלֶת הַשְּׂעוּרִים וּבּוֹלְלִין אוֹתוֹ בְּלוֹג שְׂמֵן בְּשֵׁשׁ עֶשֶׂר בְּגִיסָן וְנוֹתְנִין עָלָיו קֶמֶץ לְבוֹנָה כְּשֶׂאָר הַמִּנְחֹת. וּמְנִיפוּ בְּמִזְרָח מוֹלֵךְ וּמְבִיא מַעֲלָה וּמוֹרֵד וּמַגִּישׁוּ כְּנֶגֶד חֲדָה שֶׁל קָרֵן מַעֲרֵבִית דְּרוֹמִית כְּשֶׂאָר הַמִּנְחֹת. וְקוֹמֵץ וּמִקְטִיר. וְהַשָּׂאָר נֶאֱכַל לַכֹּהֲנִים כְּשֶׂנִּירֵי כָּל הַמִּנְחֹת. וְאִימְתִי קוֹמָצִין אוֹתוֹ. לְאַחַר שְׂמִקְרִיבִין מוֹסֵף הַיּוֹם וְכִבְשׁ הַעוֹלָה קֹדֶם תְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְפַּיִם:

סוטה כג עמוד א. משנה נְכַל הַנְּשׂוֹאוֹת לְכֹהֲנִים — מִנְחֹתֵיהֶן נִשְׂרָפוֹת. בֵּת יִשְׂרָאֵל שְׂנַשְׂאוֹת לְכֹהֵן — מִנְחָתָהּ

ביאור הרי"פ פערלא לרס"ג חלק ג פרשה מט ושם קצה עמוד ד. ראה בסוף.

(45) צפנת פענח שו"ת ווארשא סי' קמג. ראה בסוף.

מהד"ת צ עמוד ב. וצ"ל דנ"מ בין גדר פרט לגדר ציבור בהתואר, ועי' בר"ן נדרים דפ"ד ע"א דפליג שם עם הריטב"א גבי מודר הנאה מבני העיר אם אסור גם באותן שבאו אחר זה, ר"ל להתואר ישנו אבל הפרטים אינו והתואר לא נשתנה, וזה רייל הך דיומא דף נ' גבי מקופיא, ובהוריות דף ו' גבי מת א' מן הציבור ע"ש אף דמה שייך בזה מיתה דהמציאיות לעולם יש.

(46) הוריות ו עמוד א. אמר רב פפא כי גמירי חטאת שמתו בעליה במיתה הני מילי ביחיד אבל לא בצבור לפי שאין מיתה בצבור.

מפענח צפונות פרק יא ס' יא ויג. ראה בסוף.

(47) תוספתא ז, ו. ראה הערה 3.

חסדי דוד לתוספתא שם. והך לישנא דתנא תוספאה מי שהברית וכו' הכי פירושו, דקרי רחמנא לצבור חק עולם, כלומר מה שהברית כרותה לו שלא יפסוק לעולם, והיינו כדאמרינן איש נכרת ואין צבור נכרתין [עי' תמורה דף ט"ו ע"ב]. ולר' יהודה הך קרא מיבעי ליה חוקה לעולם תהא, דנוהגת לדורות, דלא תימא לאהרן דוקא נצטוו להקריב בכל יום. וקרא דר' יהודה מיבעי ליה לר"ש לכהן גדול שמת ומינו אחר וכו'. ולר' יהודה בניו מבניו ע"ש.

(48) צפנת פענח מהד"ת כו עמוד א ושם פח עמוד א. ראה בסוף.

(50) מפרשי התו"כ. ק"א. דהא דכתיב ביום אע"פ שכוונתו שמיום ההוא והלאה תמיד יקריב זה הקרבן בכל יום, מפני בניו שאמר עליהם ובניו יקריבו שהם הדיוטות וקרבתם אינו אלא ביום החינוך לחוד, איינא אמר ביום המשך אותו על קרבנו וקרבת בניו שהם שוים שביום החינוך מקריבים, ואח"כ אמר תהי' מנחתו תמיד.

תוספות העזרה. והרב כותב ע"ז יישוב מדנפשי' ולפי דבריו הכי הו"ל להתנא לאסוקי הא מה אני מקיים ביום המשח אהרן ובניו מביאים ביום חינוכם ואהרן מביא ביום חינוכו ומביא תמיד מלבד מה דדחיק טובא למימר דביום משחו בשביל כהנים הדיוטים כתיב שהרי אין כה"ד נמשח ועוד כיון דאבניו קאי אמאי כתיב ביום

נשקפת, וכהנת ששואת לישראל — מנחתה נאכלת. מה בין פהו לכהנת? מנחת פהנת נאכלת, ומנחת פהו אינה נאכלת. פהנת מתסלקת, וכהו אין מתסלל. פהנת מטמאה למתים, ואין פהו מטמא למתים. פהו אוכל בקדשי קדשים, ואין פהנת אוכלת בקדשי קדשים. גמ' תנו רבנן: כל הנשואות לכהונה מנחותיהן נשקפות. כיצד? פהנת לונה וישראלית ששואת לכהו — אין מנחתה נאכלת. מפני שיש לו חלק בה. ואינה עולה כליל — מפני שיש לה חלק בה. אלא — הקומץ קרב בעצמו, והשירים קרבינו בעצמן. איקרי כאן: כל שהוא ממנו לאישים — הרי הוא ב"בל תקטירו! אמר יהודה בריה דרבין שמעון בן פזי: דמסיק להו לשום עצים, כרבי אליעזר. דתנא, רבי אליעזר אומר: לריח נוחות אי אתה מעלה, אכל אתה מעליהו לשום עצים. הניחא לרבי אליעזר דאית ליה האי סברא, אלא לרבנן דלית להו האי סברא, מאי איכא למימר? דעבדי להו כרבי אליעזר ברבי שמעון. דתנא, רבי אליעזר ברבי שמעון אומר: הקומץ קרב בעצמו, והשירים מתפזרים על בית הדשן. ואפילו רבנן לא פליגי עליה דרבי אליעזר ברבי שמעון אלא במנחת חוטא שיל פהנים, דבת הקרבה היא. אכל בהא, אפילו רבנן מודו.

(41) מנחות נא עמוד ב. ראה הערה 3. והערה 5.

(42) חק נתן למנחות שם. א"כ ליכתוב קרא וכו'. פירש"י א"כ דכוליה ליורשים אתי וכו'. ואין זה כדרך א"כ דבש"ס דקאי אהאי דאייתי ולא אהאי דאיירי ביה. וא"ת דילמא כוליה קרא להכי הוא דאתא לאחד מבניו שיעמוד כהן גדול תחתיו וליכא למימר דא"כ לישתוק מבניו דיתירה היא דהא איצט' ללמד דבנו קודם לכל אדם כדאיתא בתורת כהנים פרשת צו פ"ה. וי"ל דא"כ ליכתוב והכהן המשיח מבניו תחתיו יעשה וגו' דמשמע כהן שנמשח מבניו תחתיו אבל מדכתיב תחתיו מבניו משמע דהכי קאמר והכהן המשיח תחתיו כשמת מביאים משל בניו ולכך רש"י ז"ל בחומש שפירש קרא כפשוטו דאיירי בכהן שנתמנה במקום אביו הוצרך להפך קרא ע"ש וק"ל.

(43) תוס' שם ד"ה חק זו לעולם תהא. דה"א אהרן מקריב חביתין בכל יום ובניו בשעה שנעשו כהנים גדולים אע"פ שכבר נתחנכו בכהונת הדיוט ורבי שמעון לית ליה האי סברא:

רש"י ד"ה חוקה לעולם תהא - שתהא מצוה זו נוהגת לדורות:

עשרון. עוד כתב לישנא אחרינא ביום המילואים היה כך אבל לדורות לא נהג ע"כ. וזה אינו וכדאיתא בפרק התודה (דף ע"ח). ומ"ש רבינו שאם עבד בכהונה גדולה קודם שיביא עשירית האיפה עבודתו כשרה. בת"כ אמרינן דפסולה וכתב שם הרב קרבן אהרן דדייק לה מדכתיב זה דמשמע מיניה עיכובא. ונראה דט"ס הוא ועיקר הנוסחא היא דכשרה וראיה דאי אמרת פסולה א"כ היכא דאירע פיסול בכ"ג ביה"כ זה האחר שנכנס ע"כ מביא עשירית האיפה דאי לא עבודתו פסולה והא ליתא דא"כ מאי האי דבעי תלמודא בפ"ק דיומא אירע בו פיסול אחר תמיד של שחר במה מחנכין והלא היה צריך להקריב חביתי חינוך ויחנכו אותו בהם שיקריב בח' בגדים אלא ודאי דעבודתו כשרה והכי איתא בירושלמי ספ"ח דשקלים וכיון שכן ביה"כ אינו מקריב חביתי חינוך לפי שהם קרבן יחיד ואינן דוחים את השבת וכמ"ש התוס' בפרק התודה (דף ע"ח) ד"ה אחת יע"ש:

ירושלמי שקלים פרק ז הלכה ג. פְּשֵׁהֲפֶהָן מִתְקָרֵב תְּחִילָה לְעִבּוּדָה מְבִיא עֲשִׂירִית שְׁלֹו וְעוֹבְדָה בְּיָדוֹ. אֶחָד פֶּהָן גְּדוֹל וְאֶחָד פֶּהָן הַדְּיוּט שְׁעָבְדוּ עַד שְׁלֹא הִבְיָאוּ עֲשִׂירִית הָאֶפָה שְׁלֵהֶם עִבּוּדָתָם פְּשִׁירָה. רַבִּי מְנָא בְּעֵי מִימְרָא. בּוֹ בְּיוֹם נִתְקָרֵב פְּתַחֲלָה לְעִבּוּדָה. בּוֹ בְּיוֹם נִתְמַנָּה לְהִיּוֹת פֶּהָן גְּדוֹל. מְבִיא שְׁמַיִם. אֶחָת לְחִינוּכּוֹ וְאֶחָת לְחֹבֶת הַיּוֹם.

משנת אליהו לירושלמי שקלים פרק ז הלכה ג. ה"ג כשהכהן מתקרב כו' עבודתו פסולה. וגיר' הספרים כשרה וכן הוא בתוספתא נסוף שקלים ודפ"ב דחגיגה וכ"פ הרמב"ם פ"ה הל' כה"מ הל' ט"ז ובספרא פ' צו הגיר' פסולה ועי' בק"א שם וע"פ אותו הספרא מחק רבינו הגדול מהספרים וגרס פסולה וכן הוא בהדי' בירושלמי ריש יומא ר"י ב"ח אמר עשירית האיפה ומכנסיים מעכבין וכ"ה בילקוט פ' צו סי' תפ"ו וכן משמע בש"ס דילן ביומא דמפרשי אמוראי התם מאי בינייהו דמ"ד כל המעכב לדורות מעכב ובין מ"ד כל הכתוב בהן מעכב ולא אישתמיט אמורא למימר דעשירית האיפה א"ב דלמ"ד כל הכתוב בהן מעכב עה"א נמי מעכב דהא עשירית האיפה נמי כתוב בהן כדאמר' התם דגמר' זה זה מוזה קרבן אהרן וכן הוא בירושלמי דלעיל.

(53) מאירי שקלים שם. ואם עבר הכה"ג ועבד קודם שירקוב מנחת חביטיו שבכל יום עבודתו מכל מקום כשרה והוא הדין לכהן הדיוט ביום חנוכו שמביא מנחת חביתין אם עבד קודם לה עבודתו מכל מקום כשרה

המשח אותו אותם הו"ל למימר לשון רבים ועוד דבהדיא דרשי' ביום ולא בלילה אותו אחד ולא שנים לענין כה"ג ואנן ניקו ונימא דכתיב ב' במקום מ"ם משום כה"ד. ועוד דלפייזו סכינא חריפא מפסק לקרא דפתח במנחת חינוך וסיים עלה תמיד דקאי אחביתים שבכל יום. וכבר כתבתי מזה לעיל פס' א' בד"ה יכול והעלתי דודאי אין לכה"ג שעבד עבודה כשהוא כה"ד חינוך כלל מה"ת אלא מדרבנן ואין לנו חינוך אלא בתחלת עבודה שלא עבד מעולם בין כה"ג בין כה"ד דנפקא לן מייתורא דבניו אשר יקריבו אבל כולי' ענינא לא משתעי אלא בחביתים שבכל יום ומשום דפשיטא ליי לתנא דבי"ת ביום המשח איכא לפרושי בתרי גווני חדא דמביא ומפסיק והבי"ת מורה על זמן החיוב כמו ביום השבת יערכנו ואיכא לפרושי במי לשון בשביל כמו באהבתו אותו בשביל אהבתו. בעבודה אשר תעבוד עמדי בשביל העבודה ודומיהם רבים. אף כאן י"ל בשביל יום המשח משום הכי אשמעינן תנא דמדכתיב תמיד איכא לאכרועי שלא תאמר כלשון ראשון אלא כלשון אחרון. והייק קרא ביום שנמשח מביא עד עולם שמביא עולמית מנחה בשביל יום משיחתו.

(51) תו"כ לקמן פסוק יד. יכול מה אהרן מביא בכל יום אף בניו מביאים בכל יום תלמוד לומר זה. יכול מה אהרן דוחה את השבת ואת הטומאה אף בניו יהיו מביאים ודוחים את השבת ואת הטומאה ת"ל זה מה אהרן מביא חצאים אף בניו יהו מביאים חצאים תייל זה. מה אהרן מביא שלשת לוגים לעשרון אף בניו יהו מביאים שלשת לוגים לעשרון ת"ל זה מה אהרן מביא רבוכה אף בניו מביאים רבוכה ת"ל זה.

(52) רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ה הלכה טז. אין הפֶּהָן עוֹבֵד תְּחִילָה וְכֵן פֶּהָן גְּדוֹל אֵינוֹ עוֹבֵד תְּחִילָה עַד שְׁיָבִיא עֲשִׂירִית הָאֶיפָה מְשֻׁלוֹ וְעוֹבֵד בְּיָדוֹ שְׁנַאָמֵר (ויקרא ו יג) "זֶה קָרְבַּן אֶהְרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ לָהּ בְּיוֹם הַמִּשְׁחָ אֹתוֹ". וְאִם עָבַד קִדְּם שְׁיָבִיא עֲשִׂירִית הָאֶיפָה וְכֵן פֶּהָן גְּדוֹל שְׁעָבַד בְּכֹהֲנָה גְּדוֹלָה קִדְּם שְׁיָבִיא עֲשִׂירִית הָאֶיפָה עִבּוּדָתוֹ פְּשִׁירָה:

תורת כהנים פרשתינו ו, יג. [ג] כשהכהן מתקרב תחלה לעבודה מביא עשירית האיפה משלו ועובדה בידו. אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט שעבדו עד שלא הביא עשירית האיפה – עבודתו פסולה.

משנה למלך שם. אין הכהן עובד תחלה כו'. פירש"י דכשהכהן הדיוט נתחנך לעבודה באותו יום היה מקריב

ונמצא שאם בייום שנתחנך לעבודה נתמנה לכה"ג מבי שתי מנחות של חביתין אחת לחנוכו ואת לעבודת היום.

יומא ה עמוד ב. תנו רבנן: "פי כן צויתין", "פאָשָׁר צויתין", "פאָשָׁר צָנָה ה". "פי כן צויתין" — פאָגִינֹת יאֶכְלוּהָ. "פאָשָׁר צויתין" — בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה אָמַר לָהֶם. "פאָשָׁר צָנָה ה" — וְלֹא מְאֵלֵי אֲנִי אוֹמֵר.

מאירי יומא ה עמוד ב. פרשת מלואים הוזכרה בתורה בשני מקומות אחד דרך צווי בסדר ואתה תצוה ואחד בסיפור העשייה בצו את אהרן ויש דברים שנכתבו בעשייה ולא הוזכרו בצוואה [ויש דברים שלא הוזכרו לא בצוואה] ולא בעשייה והוא לבישת מכנסים ועשירית האיפה שכל כהן מקריב ביום חינוכו וכהן גדול בכל יום ודברים אלו אע"פ שלא נכתבו כולם היו מעכבים בה.

רש"י ד"ה ת"ר כי כן צויתין וכו' - איידי דנקט הכא למידרש כי כן צויתין לענינא דמלואים דלעיכובא אתא קבעה לה ברייתא הכא למדרש כי כן צויתין דשמיני למאי אתא ולא ניהו ההוא קרא דענינא דמלואים דצו את אהרן אלא דיום השמיני דכתיב במנחה (ויקרא י"ב) קחו את המנחה הנותרת מאשי ה' ואכלוה מצות אצל המזבח כי כן צויתין:

(54) ירושלמי שקלים שם. ראה הערה 52.

מאירי שקלים שם. ראה הערה הקודמת.

מנחות עח עמוד א. נא הני מילי אמר רב חסדא אמר רב חמא בר גוריא דאמר קרא (ויקרא ח, כו) ומסל המצות אשר לפני ה' לקח חלת מצה אחת וחלת לחם שמן אחת ורקיק אחד בשלמא חלות חלות רקיק רקיק שמן מאי נינהו לאו רבוכה מתקיף לה רב אויא אימא אנתא דמשחא אלא כדדרש רב נחמן בר רב חסדא משמיה דרבי טבלא (ויקרא ו, יג) זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אותו וכי מה למדנו לבניו ביום המשח אותו אלא מקיש חינוכו להמשחו מה המשחו רבוכה אף חינוכו רבוכה אמר רב חסדא כהן גדול המתקרב לעבודה צריך שתי עשרונות האיפה אחת להמשחו ואחת לחינוכו מר בר רב אשי אמר שלש ולא פליגי הא דעבד עבודה כשהוא כהן הדיוט הא דלא עבד עבודה כשהוא כהן הדיוט:

רמב"ם שם הלכה יז. כהן שלא עבד עדיין מימיו שמנהו כ"ג ה"ז מביא עשירית האיפה ועובדה בידו בתחלה כשאר חינוך כל כהן הדיוט ואח"כ מקריב

עשירית האיפה שנייה שהיא חינוך כ"ג. ואח"כ מקריב עשירית האיפה שלישית שהיא חביתין כ"ג שמקריב בכל יום כמו שיתבאר ומעשה שלשתן שוה הוא.

כסף משנה. כהן שלא עבר עדיין מימיו וכו'. שם בירושלמי בו ביום נתקרב בתחילה לעבודה בו ביום נתמנה להיות כ"ג מביא שתיים אחת לחינוכו ואחת לעבודת היום. ומ"ש ואח"כ מקריב עשירית האיפה שלישית וכו'. פשוט הוא.

משנה למלך. כהן שלא עבד עדיין מימיו וכו' ומעשה שלשתן שוה הוא. יש לתמוה על זה שהרי בפ"ג מהלכות מעשה הקרבנות דין ד' כתב ואח"כ חולק כל חלה וחלה כו' ואם היתה מנחת חינוך אינו חוצה אלא מקריבה כולת כאחת הרי שיש חילוק בין חכיתי כ"ג למנחת חינוך ומיהו לזה י"ל דלעולם מעשה שלשתם שוה הוא אלא דחביתין כ"ג שצריך להקריב מחצה בבקר ומחצה בערב חוצה אך מנחת חינוך שמקריב כולה כאחת אינו חוצה ואין זה סותר שמעשה שלשתן שוה דוראי עשייתם שוה היא אך באופן הקרבתם יש חילוק ביניהם. אך מה שאני תמי על רבינו הוא דבת"כ בפרש' חביתין אמרינן יכול מה אהרן מביא ג' לוגין לעשרון אף בניו יהיו מביאין ג' לוגין לעשרון ת"ל זה יכול מה אהרן מביא ובוכה אף בניו מביאים ובוכה ת"ל זה ע"כ הרי שנשתנה דין מנחת וכו' ממנחת חביתין בב' דברים באופן עשייתם אם בשיעור השמן ואם במהות החלות שלא היתה רבוכה במנחת חינוך והדבר צריך אצלי תלמוד... והנה פירושו הוא דחינוכו הם המלואים וכי היכי דהמשחו רבוכה דכתיב מורבכת אף חינוכו רבוכה.

(55) לקוטי תורה פרשתינו ו עמוד ב. וז"ש ביום המשח אותו, דלכאורה הל"ל מיום המשח אותו מאחר שנאמר אח"כ מנחה תמיד שמיום שנמשח מביא קרבן זה בכל יום עד עולם וא"כ מהו ביום המשח, אלא דר"ל כדי שע"ז יהי' גם בכל יום ויום עד עולם גילוי בחינת ומדרגת יום המשח אותו כי יום הוא לשון הארה וגילוי כמ"ש ויקרא אלקים לאור יום, וכנודע מענין היום יום אחד לעומר היום שני ימים כו' כמ"ש במ"א וזהו ג"כ חדש ימינו כמ"ש סד"ה כי ביום הזה יכפר ע"ש.

מנחות פרק רביעי

מט

מועל אחר מועל וז"ע. [אבל מדברי התוס' במולין (דף י"א): משמע דגם למ"ד דהוי קדשי ב"ה דרשי תטאת היא דמועלין זה ע"ש]:

דף נב ע"א בגמ' אלא דקמי שביי בטולא כו'. קשה מה דמיון היא זה דמ"מ הנסכים ללורך תמיד הם ומסתמא הני הי"ג שפייסו זוכין בהם. ולפי' נחאחרו הנסכים עד הלילה או למחר שייך להם שכבר זכו בזה ועכ"פ יש י"ג עוסקין בתמיד. אבל חביטין דלפעמים ליחא כלל שפיר דייק רבא. ונראה דמ"מ שפיר פריך ר' ירמיה דכמו דכשר נסכים בלילה ולמחר ה"ה גמי אי אין לו נסכים כלל כשר דאינו מעכב הקרבן ומקשה שפיר:

שם לא אשכחן חלי קומץ דקרב. קתא קשה הא גם חלי עשרון דקרב לא אשכחן איכ כמו שנשמה הכא לחלחין ה"ה הקומץ דלבונה. ומיהו על אידך מ"ד דקאמר לא אשכחן ב' קומלין לעשרון אין להקשות ג"כ דגם שמן נתרבה הכא דהא אשכחן ריבוי שמן כזה גם במנחת נסכים אבל הכא קשה כמ"ס. ונראה פ"י דלעולם אין מקריבין פחות מקומץ לבונה. אבל חלי עשרון אין חידוש דהא במנחת ימיד מקריבין רק קומץ דמנחה וכ"ש חלי עשרון. אבל חלי קומץ לעולם לא אשכחן:

ע"ב בגמ' ה' קומלין הם וא"א משכחת לה ז'. קתא קשה כיון דבא עשרון שלם איכ הוי ככל מנחה דבעי קומץ לבונה ונכלל בהא דהמתנדב מנחה מביא עמה קומץ לבונה. וז"ל משום דכה"ג בחובה לא מלינו לבונה רק בחביטין להכי לא הוי בכלל כל מנחת נדבה:

בתוס' ד"ה הלכה. תימא הלכתא למשיחא כו'. כאן יש ליישב דג"מ בזה דאמר בשם ר"י הלכה כדבא יוסי דמוכת מזה דלא ס"ל בעלמא הלכה כההם משנה לאפוקי מאותו מ"ד בשם ר"י דהלכה כההם משנה בכל מקום:

פרק חמישי.

בד"ה חסירה או ימירה כו' ועוד דאמרינן לקמן גודשא תילתא. אין לפרש כוונתם דאם יכולין לדחוק יש בחוכה הרבה יותר מן הגודש דזה אינו דגם הגודש יכולין לדחוק ולעשות עליו כהר גבוה. ואדרבא יותר יכולין להרבות על הגודש על ידי הדחק ממה שייעשה גודש בלי דחק שהקמח נופל מעלמו מן הגודש. לכן נראה כוונתם דהא דאמרו גודש תילתא ע"כ כשמודדין בלי דחק כן הדרך שעל הגודש מחקבץ שליש. אבל אי דוחקין הקמח לא שייך לעשות שיעור על הגודש דיכולין לגדוש עליו כמה שרולין מעט או הרבה. מזה מוכח דהמודדה בלי דחק עושה מעלמו גודש תילתא. שוב ראיתי בס' טהרת קודש תמה דלא מוכר כלל לקמן הך גודש תילתא ע"ש שגורם גירסא אחרת. ולפי פירושו ג"כ עולה דע"י הדחק הגודש פחות. ואין מובן לי דגם הגודש יכולין לדחוק כמ"ס וז"ע:

דף נג ע"א בגמ' אלא דר"י לר"י. פ"י אש"ג לר"י לאו חמץ היא כלל ולסתמילא גמי מותר בפסח [מדאורייתא כמ"ס התוס' לקמן (ג"ד). סוף ד"ה אין מחמילין] מיהו לאו מלה היא ג"כ וא"י בו ידי חובת מלה. אבל אינו יודע מ"ל להגמ' זה. ואפשר מדתני ר"י שיאור ישראל והאוכלו פטור ולא אמר רבותא טפי דיולא בו ידי חובת מלה מדאורייתא. איז דעכ"פ מלה לא הוי:

שם מחקיף לה כו' לא תאפה חמץ אלא חלוט. משמע דחלוט לאו מלה היא. ותמוה טובא חדא דהא ממעטין חלוט מלחם עוני כדאי בפסחים (ל"ו): איכ משמע דמלה היא. ומו דהני מנחות דהם ברבוכה הא ג"כ דנייהו במלה ולא בחמץ דהא מלה תהי קאי על כל המנחות. מיהו זה יש ליישב קתא דחלוטא היינו ברותחין הרבה שא"י להתחמץ ובה ס"ל להגמ' דלא מיקרי מלה כיון דלא יכול לבוא לירי חמון. אבל רבוכה דקרא י"ל ברותחין: קתא אבל יכול לבוא לירי חמון. וביבמום

ב"מ והחינוך פ' תלוה] וקרא ככל אי לויחך היא רק עשה. ולקמן (כ"א): בתוס' ד"ה אף כאן הקשו [בכליל הקטר] חיפוק ל"י לאו מלאמר לאו אמור כדרש"י פ' כל שעה. משמע דס"ל דמהך דללו אמור לוקין ג"כ. איכ י"ל דהכא גמי סמכו התוס' ע"ז דה"נ כתי' לאמר בואו פרשה. מיהו גם שם ז"ע מ"ל הא דיש בזה מלקות. ובלח"מ (פ"ה מה' ערכין) כ' דהוא אסמכתא בעלמא. רק אפי' אי יהי דאורייתא לא תעשה אבל לא ללקות עליו. וע"ש במל"מ שמביא דחכמים פליגי דלאמר לא הוי ל"ה כלל. ואיכ לקמן הקשו תוס' שפיר דקאי אליבא דר' יהודה. אבל הכא י"ל דאמאי כחכמים דלאמר לא הוי ל"ה: דנ"א ע"א תוס' ד"ה הרי היא כו' ופסח נמי גמרי' מועדו מועדו ומתמיד ותימא כו'. נראה דט"ס הוא ב"מ וכן ל"ל. ועומאה גמי גמרינן מועדו מועדו מפסח ותימא דלמד מן הלמד הוי. פ"י לדחות הטומאה דחמיר ללמד מפסח וחביטין מתמיד. מיהו אפשר דרק לשבת קאמר קרא דמתיד ולטומאה יליף מתעשה. וי"ל עוד דהאי הרי היא כחמירין אינו בהיקש רק גז"ש תמיד תמיד ובגז"ש קיי"ל דחוזר ומלמד בגז"ש:

בד"ה אפו לה כו' וי"ל כו' על מחבת ע"כ בעי קידוש כלי כו'. לכאורה כוונתם דממילא אי יאפה מע"ש ויהי שלא בזמנו לא יקדשו הכלי. אך לפי"ז עיקר התיורן חסר מן הספר דהגמ' תלי לה בפסול ל"נה. ולכן נראה כוונתם דכיון דבעי קידוש כלי הוי זמנו לקידוש ושפיר הכלי מקדש ואעפ"כ חזרו והקשו משתי הלחם דשם לא מלינו דבעי קידוש כלי. ומירלו דגם בזה אי ה"י לריך לעשותו מע"ש ה"י קרוי זמנו כ"ל:

ע"ב בגמ' וסבר ר"ש משל ליבור דאורייתא והתקן כו'. ז"ע למ"ד מדאורייתא משל יורשין ארך יתקנו חכמים שיהי משל ליבור. ואולי ס"ל לגמ' דב' הדרשות אחת זמניו וחק עולם. ובאמת יש לעיין למ"ד משל יורשים דלפי הדרש' אחר מבניו משמע דוקא בן ולא יורש אחר איכ הל"ה שלא כתיב בן י"ל דהוי משל ליבור וה"ה אם הבן לא ר"ה להקריב מוטל החיוב גם על הליבור וז"ע בזה. ומלשון הרמב"ם (פ"ג מה' תומ') משמע דדוקא בואו יום שמת מחויבין היורשים להביא אבל אם שהה כמה ימים ולא מנו כ"ג החיוב על הליבור ע"ש בלשון שכתב אם מת קודם תמיד של שחר. ובה ה"י מיושב מה שמתה עליו הכ"מ ולח"מ דבה"י שקלים מביא דמשל ליבור בא. אך קשה הא"ך יפרנס סוגיא דהכא וז"ע בכונת הרמב"ם בזה:

שם תקנו דליגני מירשים. כאן יש לפרש דהתקנה ה"י שהיורשים יתנו הדמים וימסרו לליבור כיון דמה"מ משל ליבור אחי:

שם שלא יהא מועלין באפרה דאורייתא היא. כאן גמי קשה לס"ד דמה"מ יש מעילה באפרה ארך יתקנו חכמים לעקור דבר מה"מ בקום ועשה. ואפשר הבינו הפ"י שלא יהיו מועלין היינו שלא יביאו קרבן מעילה דהוי בשב ואל תעשה:

בתוס' ד"ה תטאת תימא וכו'. ולע"ד אין זה תימא ד"ל דאפי' קדשי ב"ה לא הוי רק היא טהרתן של ישראל וכמו כל מקוואות של ליבור. והא דאי' בכמה דוכתי שראל דפרה קדשי ב"ה היא משום דבא ממשות הלשכה י"ל דזה טלמו ללמד מקרא דתטאת היא שמועלין בה (* איכ מידי דקדושה היא ובה ממשות הלשכה אבל אי לא הוי כתיב תטאת הו"א דלא בא מתרומת הלשכה ג"כ. וז"ע לדינא מה שחדשו התוס' שיש בפרה מועל אחר מועל דלמ"ד דלא הוי קדשי מוצת י"ל דאין בה מועל אחר מועל. ואפשר כוונת התוס' דמתטאת

היא יליף דהוי קדשי מוצת וממילא יש בה מועל אחר מועל אבל לדין דקיימ"ל דקדשי ב"ה היא מודין התוס' דאין בה

מכתבי

סימן קמה קמו קמו קמה

תורה

דף 67

מנחות דע"ג. אבל יש לעיין כיון דדין מלח הוא של זכור. ודאי קרבן של נכרים גיכ מולחין בשל זכור. ולא שייך על הנכרי המטוס למלוח הקרבן. ורק בישראל המקריב מלוח עליו וכל קרבן וגו'. [ובחיטוך כתב דהמלוח נהגת בזכרי כהונה משמע דרק על הכהנים מוטל המלוח] פ"כ הגריכו לפתוח על הכהנים. והרי גם אם חייב הנכרי בנככים דן שם בנמ' במנחות. והרמב"ם ז"ל סותר עלמו. מהלי שקלים פ"ד לכל מע"ז פ"ג. ובמנחות דפ"א ע"כ באומר הרי עלי זבח בלא נככים כופין וכו'. שמור ושמעת. ומה הדין אם נכרי חייב בנכ"ג בנככים :

לן. וראיה דלמה לא נטי בנמ' כמו בהך דמנחות דפ"ה ע"כ נבי בע"מ במלח מאי. כמו במיריחא דכ"ב ד"כ. וכדומה וע"כ דזה רק בזמן שמבטלו. ומתקן את הבשר או הפומץ. נעשה גופה קרבן. ומלוח לאסוקי כמבואר בזבחים דק"ח. ויש להאריך בזה לשיטת רש"י במנחות דנ"ג ודע"מ. דלא כרמב"ם בנכ"מ ובהלי תו"מ. רק דרבוכה נעשית במ"ס רוחמים פ"ט. וע"י בירוש' פסחים פ"ב ות"כ בזה ובפיה"מ במנחות פ"ט. וע"י תוס' מעילה ד"ב פ"ב. וע"י זבחים ד"ב ע"א. ואכמ"ל. ובודאי לא הוה מתקדש כלל רק מ"מ מה שיהי נשאר בכמנחה הוה עלם קודש. גבי נככים הרמב"ם מחלק בין דמי נככים לנככים עלמם. וכן ס"ל לרש"י תמורה ד"ב ות"מ בזה. ובגדר מ"ש הר"ן ע"ז פ"ד הארכתו ט"ט במ"א ואכ"מ :

ובתוס' ע"ז ד"ה פ"ב דאם נכרי נדר מחובר אחר
אומרים לו להביא קרבן שלם. וא"כ אפשר דבגדר להביא לבית הבחירה. החיוב עליו להביא הכשר שם. והנה בערבין ד"ו בסוף מקבלין מהם מלח. ולשיטת הרמב"ם דמשנין מכה"כ למזבח אחאי מקבלין דילמא יערכו המלח למזבח. ומלח בא משל נכרי. אמנם בירושלמי שקלים פ"א וא"י מביא עמו נככים. ומותר לא לכ"ע לכ"ש חינון וכו'. לשמים הוא מחכוין ומאליהן הן באין לב"ב. וע"כ גם במלח אף שמקריבין אותו אחר שפיר דמי. וכן ז"ל בהא דתוכנות דק"ו ע"כ דרבוכה של להי"פ בא ממוטר נככים. משום דמאליהן הן באין למזבח בשביל זכור. וברין ע"ז פריי גבי לפנים מן הקלקלין הפילו מים ומלח אסור. דאע"ג דבירושלמי משמע דמיס ומלח משום משמשי ע"ז נעשו בהם. לפום גמרא דידן משמע דמשום תקרובת מיהבך עכ"ל. ומלח דפליגי א"ס מים ומלח הוי קרבן ממש או רק דין קרבן :

יוסף.

מכתב קמו.

הוספה למכתבי שכתבתי.

ו' דג"ה יש בזה להאריך בגדר קרבן ז"ג. אם מסתל שלא לשמו בשינוי בעלים. או להפך בישראל שינוי בעלים לשם ז"ג. דבאמת י"ל דזה תליא בהך דזבחים ד"ד וד"ו. גבי שינוי בעלים לאחר מיתה פ"ט ברש"י ופסחים ד"א. אך ר"ל על מה או ר"ל על הירוש' ונדר מקופיא דשם ד"ו. ור"ל אם הנורה או התומר. ובאמת יש להאריך בזה למ"ד יורש סומך אם הגיח בת א"ס שייך בזה סמיכה. אם הקרבן הפריש מחיים. וכן גבי מנחה כהן ומת והגיח בה או בן חלל. ועמ"ש תוס' סוטה דכ"ג פ"א מ"ש שם משום נפש. ומה זה. וע"י מ"ש הרמב"ם ז"ל בהלי תו"מ פ"ג הכ"ב בשביל כפרתו. ומה זה. ור"ל בגדר כמו דאמרינן בהוריות גבי מנו דמכפרי אחיים פ"ט. ור"ל דהמליאות של הנורה נשאלה. וכיון ש"ס יורשים בגדר מקופיא שייך גם לתת. וי"מ דאף דלאחר הפרשה הוה נע"א בזבחים א"ס מכפר. וא"כ איך מכפר אירוש אף אונב מכפר ג"כ אזה. והרבה יש להאריך בגדר אין מיתה בלכור בהוריות ותמורה וביומא. דנ"מ מחמת התואר והתואר תמיד נלחית. וע"י בתוס' מעילה ד"י פ"ב ות"י יומא ד"ג וי"א. וכן נ"מ גבי מבייתן דא"ס מה כה"ג. דהרמב"ם סותר עלמו. אף בלחמ' י"מ א"ס רק לאותו היום. או גם כ"ז שלא נחמנה. וכן י"מ א"ס בן או יורש דהוה אונגין בבן וכ"כ בזה בחיבורי. וכן נ"מ במ"ש למה לא אמרינן יש שינוי בעלים בלכור. כגון למ"ד בהוראת ב"ד דכל שבט מביא קרבן ומחלוקת א"ס בתחילה מגבים מנחות והוריות. ומה ר"ל אם חבל שקט עם פריס לשבט. או כלל. עכ"פ א"ס הקריב שר של שבט זה. לשם שבט אחר מאי. וע"י במ"ש הרמב"ם דכפרה על ב"ד. לא כירוש'. פ"ט ד"ד בהוריות וד"ו. אבל י"מ בין תואר לענש דזה רק תואר. וזה תליא בהך מחלוקת גבי לאחר מיתה. וכן בגדר גבי ב"ג. ומיכף שהקדיש אין לו שום זכות. ותליא בזה דפליגי רש"י ותוס' מנחות דס"א ע"ב. גבי שלמים של ב"ג למי שייך הבשר. וכן י"מ לעור. וגם למה דאמרינן בערכין ד"ו וע"י מנחות דפ"ג פ"ב. סחם ב"ג לבו לשמים ומנחו דס"ו גבי פסיח לא אמרינן כן. ויבפרי פ' קדח גבי חרמים. עכ"פ גבי ב"ג מיד בהקדישו פקע שמו ממנו. רק נקרא קרבן ב"ג לא פריס. וזה תליא א"ס שייך אללו השנחה פריסים. ולכך לאחר בלכור סמרכ מותרים. ואף נמ"ד דלא אוליגן בתר רוגא :

מרדכי קאלינא.

מכתב קמו.

יו"פ די כ"ז אדר תרצ"ג כח"ט ושנה טובה דוריסק.

והנה לא שייך כלל זה לגדר עלים. ובאמת דגדר קרבן עלים הרמב"ם לא ס"ל כלל. ומ"מ פסק בהלי ביה"מ גבי מסדר שני גורי חייב מיתה וזה גדר מקפרי. וכן הלא מבואר בת"כ פ' ויקרא. דגם גבי עלים יש דין דאין בא שותפות בגדר מנחה. ומ"מ הרמב"ם פסק בהלי מפס"ק. כשיטת הירוש' שקלים. דיכול להקדיש גם עץ אחד אף משום דאין לא פסקינן כלל כרבי במנחות ד"כ ומעילה ד"ט. ורק גבי שני גורי זה הוה כמו הקפרה. ובתר דקדשיהו בקדוים ומשום מנחות דכ"א ודק"א וע"י זבחים דל"ד והרבה יש להאריך בזה. וע"י בתוס' מנחות ד"כ ע"ב בשם תוספ'. ובתוספ' שם ד"ש ג' מיני עלים. וזה מיריב במנדב עלים לא מנחה כלל ואכ"מ. ועכ"פ שם הוה מליאות לקרבן. אבל במלח הנה בלחמ' הך דאמרו אין מופלין שם דק קדושה. משום דבא מן תרומת הלשכה. ורק על האבר מופלין דאז נחבטל לנוף הקרבן. וכמו דיליף מן דנקרא עולה ומ"מ בני דכחו מתרומת הלשכה אין מופלין. משום דכ"א מהם גם לאכילה קדשים. וזה גיכ גדר מלוח. אף מ"מ לא הוה הקדש. ועמ"ש רש"י נדרים ד"ח ע"ב וע"י מעילה ד"א ע"א פ"ט. ובאמת הרמב"ם ז"ל מפרש הך דמעילה ד"ד גבי הנורים. דר"ל לפני המערכה ולגדר שני גורי. וע"י מה דמפרש עלים ר"ל עלים קטנים. ור"ל אליחא דיומא דמ"ה פ"ט. וע"י תמורה דליא ע"ב. אף שם קאי אקב"ה. אבל הך דמעילה ד"ד קאי אשל מובחז ואליחא היא לאחר משום לגורים דמנחות וכ"מ ואכמ"ל. אבל מלח כ"ז דלא הניחם על האבר. אין בהם קדושה. דזחמת תרומת הלשכה כיון שיש בהם שנאים לאכילה קדשים. אין בהם מעילה ולא דמי לעלים. וגי"מ גיכ לגבי א"ס בא מחאנן זונה. וגבי עלים וע"י פ"ז דמ"ו וע"י בירוש' בכורים ג"א גבי ארסם שבטלה פ"ט. וברמב"ם ואכ"מ אבל מלח לא אכנס

יוסף ראזין.

מכתב קמה.

בי"ח יוס' ב' עשי"ת תרצ"ד וארשא.

גמח"ט ושנה טובה ומטוקה לכ"ק וכו'. והנה בהך פ"ל גמא דרנך

מכתבי סימן קמח קמט קן תורה 69

ורבי במדב ט"ס. **האריך ז"ל** ויקרא מפרש. דגם לרבן מירבי הע"ס. רק דאין טעונים קמילה והנפש ומלח. ולפי' זה דלרבי ע"ס לרביים ע"ס. הניח דלרבי לרביים ע"ס של זכור, משא"כ לרבן וכן כהב הריטב"א חפנית דכ"ו, דקרבן ע"ס הי"ט שהיו מבטרין במזבח בפני עלמן מן הע"ס שהיו מבטרין, ולא כפרש"י ורמב"ם ה"ל ב"מ"ק פ"ו שהיו מבטרין או קרבן, ורמב"ם ז"ל ס"ס שניה לשון פ"רש"למי, ע"ס למזבח ובגירין למערכה, וכחז ע"ס וגזרים למערכה] :

והגדה בח"כ יליף שמחננד יחיד יין ממנה אך בזבחים ומנחות יליף הגמ' מאורח, ולימ למה דקתני בח"כ ס"ס דאין מבטרין גס יין בשותפות, ולגמרא דידן מחנדין יין בשותפות, וכן כחז הר"ש משא"כ ז"ל ס"ס, והרמב"ם בעל' מהט"ק פ"ד לא ביאר כ"ז ולי"ט, ובפס"ח מנחות פ"ג ע"ס. דק"ט ה"ח אדם כי יקריב וגו', -- והנה למ"ש כ"ג לחלק בע"ס הוא מליאות קרבן משא"כ מלח, י"ש לדון דאף דשנייה ב"ס מהרומת הלשכה, מ"מ בהגיע ר"ח ניסן, דמ"ה להביא הקרבנות מתרומה חדשה, הע"ס לר"ך ג"כ להדש, ולא כמלח, ויש לעיין דאם י"ש ע"ס ממה שנתנדב, וברמב"ם ה"ל שקל"ס פ"ד ה"ל"א, וכן הע"ס א"ס לא הביאו וכו' וכן בקרבנות זכור שכתבנו לעבור, דכחז הרמב"ם בעל' כהמ"ק פ"ח ה"ז דכשרים א"ס בזה שייך ג"כ חדש והב"א וכו', כיון דלא בא מהרומת הלשכה, וי"מ ג"כ בלבוה של להט"ש, דבאה ממוחר נסכים, כחזכות דק"ו ע"ב :

והגדה בריה ד"ז קרבנות זכור ב"ס ב"ס מלוה וכו'. ויחיד שכתבנו משלו כשרין וכו'. ומה ר"ל אי ד"ש ט"ס שהיחיד יגד אוחס טהה, והיו כמו מן החדש. או שנס א"ס החננד כבר כשרים. אך מפורכת הגמר' פשיטא וכו'. משמע דזה דין ב"פ"ע. ולא מיירי לענין חדש ושני, ובח"ו יומא ד"ג נסתפקו, בהא דש"ס ד"ס דכפר של ויה"כ לא שייך ה"ל דרבי ט"ו. אי אחיא ג"כ כח"י דק"י לכהנים זכור, ובאמת ל"ט בהא דמדנדב יחיד לקרבנות זכור. כיון דבטעין מתרומת הלשכה דוקא, ובירושלמי שקלים הוב"א בח"ס קידושין ד"ד. פליגי בשלמו כל הקופות. א"ס יחזור ויתרוס או יקח מן הש"י"ס. וא"כ נהי דהיחיד מוסר לזכור. הרי ח"סר מלוה. בנגד קרבן ב"ג שכתב ד"ג. אי רק הורס שלו. או החומר ג"כ י"ש לדון עפ"ז למ"ד דב"כ מב"א מנהה מנחות דע"ג אי מב"א בשותפות. ודמ"א להניח מנחה לשני בניו א"ד בשעת הכאה נחשבה שותפות גמורה בחומר ואין מבטרין. ומה דה"ן בב"ג א"ס הירש שלו חייב להביא קרבן לב"ו. כמו ישראל ר"ה ד"ז ע"ב ובח"ס' ס"ס, וא"ס מתכפר בקרבן לב"ו. ובירושלמי חנינה פ"א הפריש חניגחו הירש"ס מהו שביאו אוחו. והארכתי בזה דירושלמי בכורים פ"א הירש מב"א וא"ו קורא מה א"ן קיימין וכו'. בנגד מבטרין י"ל דר"י לטעמיה בח"כ פ' גו דאין אהרן ובניו לרבין לשה"ח לפת"ל. וע"כ כ"ז שלא מי"ט כה"ג אחר. נחשב הוא עדיין לכה"ג. וקריבין מבטרין משל יורשין, וכו' א"ס סתירת הרמב"ם ז"ל. דדוקא כשנמחה בשה"מ. לא פקע ממנו הקדושה כמ"ש הרמב"ם בפס"ח הוריות ויש לעיין בלשון הרמב"ם ז"ל עבור כפרתו והא במנחות דק"ח דחביתין אינה קרויה חטאת וש"י ע"ב לר"ך קרא. שלא יבא ח"י עשירו של ראשון. ואין יתכפר בשל חברו. ובח"ו יומא ד"ז דלא שייכי מידי לחמו הכהנים. וביומא דכ"ה ע"ב וברמב"ם ה"ל עכו' יוה"כ פ"ה ה"ג גבי פ"ר של יוה"כ :

מרדכי קאלינא.

מכתב קמט.

יום ד' עשיית תרבי"ד גמ"ט ושנה טובה.

והגדה בנגד מבטרין דרמב"ם. כ"כ בזה בעל' שקלים

ובח"ג. וברמב"ם ר"ל י"ח ב"ן י"ו שמת דלו א"ס נדר ש"ד וזה ר"ל כפרתו ור"ל דהוא משוכנע, וכ"כ ס"ס כוונת הגמ' מנחות דר"א ט"ב לעולם וכו'. ע"ש ברש"י רק דר"ל דכחו בזה היום שמת נלרך להביא מן יורש"ס שירשו נכסיו כן תמיד כ"ז שלא מי"ט כה"ג אחר. ובאמת זה תל"א, א"ס זה הקרבן הוא רק תואר של כה"ג או ע"ס. וע"י בח"ס יומא בכ"מ ובח"ו בכ"מ ומגילה ד"ט ע"ב ופירש הרמב"ם בעל' ע"ה"כ פ"ה ה"ג בגמ' דיומא ג"א ע"ב. גבי ומ"ל דר"ל אחת כה"ג ושי"ט סה"י יומא דמ"ט דמחלק ב"ן מת כה"ג לטעמא. וכן כ"מ גבי יורש"ס הארכתי בזה למ"ד סומך יורש לר"ך יהיה הדין בסמיכה א"ס הגיה כמה יורש"ס א"ס זה כמו בעל' חוברין. וא"ס בסמיכה בזאח"ו או בב"א. כמו בעל' חוברין ובשי"ט הח"ס' מנחות דל"ג וערכין וכו"מ למ"ד אין בעל' חוברין סומכין כלל ע"ש. א"ס הא"ש שותף עם א"ס אחרת בקרבן מא"י יהיה ס"ס למ"ד דליכא סמיכה בב"ח. ובאמת ה"ך דזבחים ד"ו. גבי שני יורש"ס ש"ס בחמורה לא מש"ס בעל"ס שה"ס שותפים. ר"ך מש"ס האקב"ן. דזה שני מוטי"ס כמזבאר בח"ס' חמורה ובגמ' ד"ב וד"ג וד"ד וד"ה וא"כ. ובאמת הארכתי בזה בהך דהוריות ד"ז וט"ו יומא ד"ז וד"ה הא"ש ש"ס. דבאמת אין הפירש כן רק דגם לזכור ח"ן הקרבן כלל של החומר רק של המזבאר וכמ"ס. והמזבאר נלחית בת"ס' סוטה ורש"כ"ס ב"ב דקט"ו לא כל"ה ג"ל המזבאר אכל גבי פ"ר הע"ס זה סביבה וגם הא תר"ס. ג"כ מתכפרים וה"ס פ"כ נפרדים רק במקום שה"ס דר"ס. כמזבאר פ' בכעלותך. וזה ר"ל הפסוק ועל ג"ר הגר בח"ס' דוקא, וזה תל"א על מי מכפר על ב"ד או על השבט ומחלוקת הרמב"ם ורש"י ובירוש' א"סא כרש"י וע"י הוריות ד"ז וד"ג גבי מת ע"ש בזה, ומ"י ולרמב"ם כפרה רק לב"ד וב"ד ה"ס תואר מליאות ע"ש ד"ג, וב"ה"כ י"ש שניה פ"י מ"ש הח"ס' זבחים דפ"ח ע"ב, וזה דלר"ך קרא בחולין לביבוי עבדים ביוה"כ, ע"י חולין דק"ל"א ע"ב ומ"ש הח"ס' שבושט ד"ב ע"ש, והארכתי בזה ק"ל בח"ס' ד"ג, בנגד ב"ב דטו"ס דל"ח, דש"ס אחר דליכא בעבדים רק משומרים, ובפס"י לא אמרינן כן, וזה י"מ ב"ן שפיר המשחלה לסתם יוה"כ, וע"י בירוש' ובח"ס' שבושט ד"ג, וזה ר"ל הח"כ פ' אחרי ואכמ"ל, וד' ית' ית' ית' לנו א"ס ביוה"כ בע"ל, שני כפרות גר זכור לזרה וגר זכור חומר, וביוה"כ ה"ס נדר ש"ס לב"א בפסח ומשמחה, וע"י בח"ס' שבושט וכ"ס' היה מחלוקת ב"ן ירושל' לספרי, גבי פ"ר הע"ס א"ס מתכפרים, וכ"כ בזה :

יוסף ראזין רב דפה הג"י.

מכתב קן.

ב"ה יום ד' י"ב תשרי תרבי"ד ווארשא.

ברכת חגן וכו' וכו', הנה בנגד ח"ן מי"מ בלזכר שכתב כ"ז ית' דר"ל המזבאר דזה גמ"ט י"ל דזה ג"כ הטוטה יעקב לב"ו לא מה, חפנית ד"י מה זרעו בח"ס א"ף הוא בח"ס. דר"ל זרעו בח"ס הכלל ישראל דאין לזכור מה. ק יעקב לב"ו הש"רש של כלל ישראל, המזבאר שלו בח"ס, והא דת"ס שבושט אי יוה"כ בלי שפיר המשחלה מכפר כפרה גמורה, י"ל דתל"א בזה דפליגי ר"י ור"ש, במת המשחלה קודם וידוי א"ס מטכ"ב, דלר"י מתכפרין בעל"ס ה"ס כפרה גמורה לא מטכ"ב, ור"ש ס"ל דלא מכפר כפרה גמורה וסתם ספ"א ר"י, ח"י בני אחרי דא"ט"פ שאין שפיר מכפר, אח"ס בירושלמי יומא פ"ו ושבושט פ"ו, מבואר דגם בשלחו בלי וידוי פליגי, וכן בער ששחמו בלי וידוי, דלר"ש סוידוי מטכ"ב, ובירושלמי שבושט דלאו לטעמייהו א"י סת"ס מתכפרין בער שתי כפרות, כסוידוי וכדמו ורמב"ם ז"ל בלי שנגזר פ"ל, דייק גבי זרין סתקו"ק פ"ר כה"ג של יוה"כ מכפר וכו', וא"ס י"ס

ספר המצות לרבינו סעריא גאון ז"ל.

ומבואר דזו היא כוונת הרמב"ן ז"ל שם. ודברי הרשב"ן ז"ל מהמיהים בעיני. ומדברי הרב מנ"ח שם נראה שגם הוא הרגיש בזה. אלא שחשב שמה שאמרו שם שאין מחנכין את המוצת אלא בתמיד של שחר. אין זה משום מלות חנוך שאינו מחמך בעיני אחר לחול עליו קדושת מוצת. אלא דאיסורא בעלמא הוא. ואם עבר ומיך את המוצת בתמיד של בין הערבים עובר בלאו. ולזה חמה שם על כל מוני המלות שלא מנו לאו זה במנין הלאוין עיי"ש בדבריו. אבל דבריו אלו דברים זרים ומזוירים הם אללי. דלאו מאן דכר שמי' הכא. ולא ידענא היאך עלה על רעיונו כזאת. ולא מיבעיא שאין בזה שום לאו כלל. אלא אפילו לאו הבא מכלל עשה אין כאן. אלא דאשמעינן קרא דמלות חנוך אינה נעשית אלא ע"י הקרבת תמיד של שחר. וכל שלא נחמך בעיני זה אין עליו מורת מוצת כלל עדיין. משום דהאי קרא במלות חנוך הוא דכתיב. ולא בא אלא ללמד על ענין החנוך בלבד. שאינו מועיל בענין אחר ולא נמקדש המוצת. ולא שיהא בדבר לאו הבא מכלל עשה. כמו שהבינו קלה אחרונים ז"ל ואין לזה שום יסוד ולא רמוז ורמזא בשום דוכתא כלל. וא"כ נכונים היטב דברי הרמב"ן ז"ל בכוונת הבה"ג ז"ל דזו היא המלה הגמנית לדעתו:

אמנם כבר נחבאר שאין מקום כלל לפרש כן אלא חנוך מוצת שמנה הבה"ג עם פרשת משכן וכליו. אבל מה שמנה עוד פרשת חנוכת המוצת. אין ספק דאין כוונתו בזה אלא לפרשת הנשיאים כמשכ"ל. וכן הוא בהדיא בלאזהרה אתה הנחלת עיי"ש. ובה ודאי השגת הרמב"ם ז"ל השגה גדולה ועמומה היא. שהרי בכל דוכתי משמע בהדיא שאין קרבנות הללו נוהגין לדורות כלל. והרמב"ן ז"ל לא נחית לידחק בזה אלא כדי להעלות קלה ארוכה לדברי הבה"ג ז"ל שלא יהיו תמוהים כ"כ. אבל הרי הוא ז"ל גופי' לא הסכים בזה לדעת הבה"ג ז"ל. שהרי הוא גופי' לא מנה מלות זו בחשבון העשין שלו. וכמו שכבר ביאר לנכון הרשב"ן ז"ל שם עיי"ש. ואע"ג דכל הראיות שהאריך שם הרשב"ן ז"ל להביא נגד דברי הרמב"ן ז"ל אליבא דהבה"ג אינן מוכרחים. מ"מ פשוטן של דברים ודאי משמע שכל קרבנות המילואים ומנוכת המוצת לא היו אלא הוראת שעה ולא לדורות. וכן דעת כל הראשונים ז"ל. וביותר יש לתמוה בדברי רבינו הגאון ז"ל כאן דמבואר להדיא מלשונו שאין כוונתו למנות אלא קרבנות המילואים שהקריבו על אהרן ובניו. שהרי בהדיא כתב אהרן ובניו צמיחוניהם. וכן מוכיח לשונו שבאזהרותיו שעי"פ עשה"ד (דבור כבד) דשם בין המלות שבכהונה כתב דהפיח צמיחוניהם. עיי"ש. וכוונתו מלואים של כהנים. דהא על הכהנים קאי התם. וא"כ לכאורה עכ"ל לדעתו ז"ל המלואים שהקריבו על הכהנים הן מלות הנוהגת לדורות. אבל קרבנות שהקריבו לחנוכת המוצת והמשכן אינן נוהגין לדורות. ולכן אין נמנין במנין המלות. וזה דבר מתמיה מאוד שהרי הרמב"ן ז"ל ללחן לומר בישוב דברי הבה"ג ז"ל דאע"ג דמלואים שהקריבו על הכהנים אין נוהגין לדורות. כדמוכח מסוגיא דסוכה ומהירושלמי דשביעית. מ"מ קרבנות שהקריבו להקמת המשכן ולחנוכת המוצת נוהגין לדורות.

אח

ספר המצות לרבינו סעריא גאון ז"ל.

בעבודה כראוי ונקל להתלמד בה. שוב לא החמיר הכתוב כל כך בחינוך כמו בזהרן ובניו שהיו הכהנים הראשונים. ובעבודת מנחה אחת לחוד סגי. ואפי' לכהונה גדולה בעבודה מנחה זו בשמונה בגדים סגי ליה. אפי' בעבודה זו אינה מעבודות המיוחדות בכ"ג :

איברא שראיתי להרא"ם ז"ל (ביראים סי' שפ"ד) שכתב וז"ל לזה הקציה ביום שמחנך כהן הדיוט לעבודה וכו' שאם היה כהן ומתקרב תחילה לעבודה מביא עשירית האיפה משלו ועבודה בידו לעלמו וכו' עכ"ל עיי"ש ומבאר מלשנו שיש לו בהך ברייתא גירסא אחרת בביריתא דספרא שם. שלא כגירסתנו דגרסינן שם ועבודה בידו. אלא גרס ועבודה בידו. ומפרש דמאי דקתני בידו. היינו לעלמו. כלומר שהזכות בידו לעבוד עבודה זו אפי' שלא במשמר שלו. ואף ע"פ שכל שאר קרבנות נמי דינא הכי שבה ומקריב קרבנותיו בכל יום שירצה ועבודתו וטורה שלו. כדתניא (ב"ק ק"ט ע"ב) עיי"ש. מ"מ מנחה חינוך אינטיך ל"י לאשמעינן. דסד"א דכיון דאכתי לא נתחנך לעבודה והשתחא הוא שבה להתחנך בה במנחה זו. אכתי לא זכה בזכות כהונה. ולאו בל כמיניה לעבוד עבודה במשמר שאינו שלו. ולזה אשמעינן דמיד בשעת חינוך הוא זוכה בכל משפטי כהונה ככל הכהנים. ועבודת מנחה זו שלו היא. והכי נמי משמע קלח בחוספתא (פ"ב דחגיגה). דהחם קתני מביא עשירית האיפה משלו ועבודה בידו אפי' שאין המשמר שלו וכו' עיי"ש. משמע דמאי דקתני ועבודה בידו. לא אתי אלא לאשמעינן שיש לו הזכות להקריבה בעלמו אף ע"פ שאין המשמר שלו. וכמש"כ הרא"ם ז"ל אף ע"ג דבגירסת הסופתא גרסינן ועבודה. אבל ודאי לפי גירסת הרא"ם ז"ל משמע הכי טפי. וכגירסת הרא"ם ז"ל כן הוא גם במדרש רבה (נשא פ"ו). ובפסיקתא זוטרתא (פרשת לו). וכך היא גירסת הר"ש משאנ"ן ז"ל בפירושו לספרא שם עיי"ש. אלא דמ"מ מלשון החוספתא דסוף שקלים לא משמע כדברי הרא"ם ז"ל. אלא עובדה בידו דוקא בעינן עיי"ש. וגם במדרש רבה שם. אף ע"פ דאיתא החם כגירסת הרא"ם ז"ל. מ"מ ע"כ מוכרח משם דעבודה בידו דוקא בעינן. ממה שאמרו שם כהן הדיוט אינו נכנס לעזרה לעבודה אלא אי"כ הביא עשירית האיפה משלו ועבודה בידו. אפי' שלא הביא עשירית האיפה משלו ועבודה בידו ועבד עבודתו כשרה עיי"ש. מתבאר בהדיא מזה דעבודה בידו דקאמר דוקא הוא. וזהו אחד מסגיא קרבן זה. וכן מתבאר מדברי הר"ש משאנ"ן ז"ל שם. דאפי' דגירסתו בספרא שם כגירסת הרא"ם ז"ל. מ"מ פירש שם דבעינן שיהא הוא בעלמו עובדה עיי"ש בדבריו. וגם להרא"ם ז"ל ראיתי ביראים שנדפס מחדש מכת"י דשם איתא כגירסתא שלפנינו בספרא ובחוספתא ובירושלמי וגם פ"י שם כפשוטו ומשמעו שיעבוד הוא בעלמו עיי"ש (סי' המ"ז). וזו היא ג"כ דעת הרמב"ם ז"ל (פ"ה מהלכות כלי המקדש) עיי"ש. ובדאי לשון עובדה בידו לא משמע לפרש בעינן אחר. ואי"כ ודאי מתבאר מזה כדכתיבנא :

א"ר דלפ"ז ל"ע בההיא דתניא (פרק התכלה ג"א ע"ב) כהן גדול שמת ולא מינו אחר תחתיו מנין שמתה מנחתו קריבה משל יורשין. ת"ל והכהן המשיח תחתיו מצניו יעשה אותה וכו'. ר"ש אומר חק עולם משל עולם וכו'. ופרכינן ור"י האי חק עולם מאי עביד ל"י ומשני

כהן הדיוט בתחילה כניסתו לעבודת מקדש. דהו"ל מחורת מילואים. וזו היא ג"כ כוונתו באזהרותיו שע"פ עשרת הדברות שם. ובהכי נומילא נוחא נמי שפיר מה שהעירתי (לעיל במנין העשין) על דבריו באזהרותיו שם דמשמע מדבריו שאינו מונה אלא חבתי כה"ג שכל יום בלבד. ולא מנחת חינוך של כהן גדול וכהן הדיוט עיי"ש. אבל לפ"ז נוחא שפיר. ואדרבה דבריו ז"ל בלא מדוקדקים היטב. משום דמנחת חינוך של כה"ג וכה"ד הוא מונה מלוא כפ"ע שם לעיל מיניה בסמוך וכמו שביארנו. לכן שוב לא היה לו למנות אח"כ אלא חבתי כהן גדול שכל יום בלבד. וזו היא ג"כ כוונת הבה"ג ז"ל בזה שמנה במנין הפרשיות קידוש כהנים. ומטעם זה הוא שלא מנה מלוא זו במנין העשין משום דס"ל שמקומה במנין הפרשיות כמלוא המסורה לזכור ולב"ד :

ונראה דטעמא דמילתא שמנאיה רבינו הגאון והבה"ג ז"ל במנין הפרשיות. היינו ע"פ מאי דמבאר בספרא שם. ובחוספתא (פרק בתרא דשקלים). ובירושלמי (שקלים פ"ז ה"ג) והכי איתא ג"כ בחוספתא (פ"ב דחגיגה). דמנחת חינוך חייב הכהן המתחנך להקריבה הוא עלמו ולעבודה בידו עיי"ש. וכן כהן הרמב"ם ז"ל (פ"ה מהל' כלי מקדש ה"ז) עיי"ש. ולא נתבאר בשום דוכתא מנא הא מילתא דאמור רבין דבעינן דוקא שיעבדה הוא עלמו בידו. ואי מדכתיב זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' וגו'. דמשמע להו מדכתיב אשר יקריבו שהם עלמס יקריבוהו. אי"כ גם מנחת חביתין של כה"ג שכל יום ויום הו"ל למימר שאין עבודתן אלא בכהן גדול עלמו. דהא חביתין נמי הם כתיבי. וזה ליכא למ"ד. וע"י מנחות (ע"ח ע"א) בתום ד"ה ואחת להמשחו וכו' ובמש"כ בטה"ק שם. ודבריו תמוהים אללי. וע"י יומא (כ"ה ע"א) ובפ"ג דתמיד מ"א עיי"ש. ועוד דמהך ליטנא דקרא ליכא למשמע מיד. שהרי גם בזרים אשכחן כהך ליטנא ממש בכמה דוכתי בקרא דכתיב אדם כי יקריב וגו' ונפש כי תקריב וגו' כי תקריב קרבן מנחה וגו'. והכי יתכן לומר דמהך ליטנא הוא דמשמע להו שלריך לעבודה בידו. אבל כראה לי דהיינו טעמא משום דכיון דמנחה זו היא מחורת מילואים לחינוכו בעבודת מוצח. ודאי לריך לעבודה בידו במעמד צ"ד הגדול שבלשכת הנזיה או מקלחן. כדי לנסותו ולראות אם הוא ראוי ומוכשר לעבודה. דומיא דמילואים שבמשכן שנתמנו אהרן ובניו ע"י משה ובמעמדו. ומשה במקום סנהדרין גדולה קאי. כדאמרינן פ"ק דסנהדרין (י"ג ע"ב. ט"ז ע"ב) עיי"ש ובכ"מ (פ"ד מהלכות סנהדרין ה"ג). והכי משמע מההיא דתניא (סוף פ"ד דבכורות ל' ע"ב) כל כהן שבה לקבל דברי כהונה חק מדבר אחד אין מקבלין אותו עיי"ש. וכן הוא בחוספתא (פ"ב דמאי) עיי"ש. משמע שלריך קבלה תחילה בכ"ד לשבא לעבוד עבודה מוצח. וגם מהתמא מוטל עליהם לחנכו וללמדו. כמו שעשה משה רבינו לאהרן ולבניו. והוא בכלל מה שאמרו שיעובדה בידו. דמנחה זו שהיא מחורת מילואים לריבה שתייה בעינן מילואים ראשונים שהקריבו אהרן ובניו. בידיהם לפני משה וע"פ הוראתו. כדי להתחנך בעבודה ולהראות שהם בקיאים ומומחים לכך. ומתבאר מזה שעיקר מלוא זו אינה אלא משום חינוך זה. כמו שהיה במילואים הראשונים. אלא לדורות אחר שנתרבו הכהנים שכבר נתרגלו ונתחנכו

מקפה

מנין ששים וחמש הפרשיות. פרשה מט. קצו 891

עיי"ש. וכן הכריע הר"ב תקלין חדתין שס. והביא ראי' לזה מדברי הירושלמי (פ"ק דיומא ה"א) דאמרינן התם ריב"ז אמר עשירית האיפה ומכנסים מעכבין. וכן הכריח גם מסוגיא דתלמודא דיון (רפ"ק דיומא ה' ע"א) עיי"ש בדבריו. וגם ראיתי במדרש רבה (ויקרא פ"ח) דאמרינן התם ביום המשח אותו עשירית האיפה רבי יוחנן בשם ר"ש בן יהודק אמר מלמד שעשירית האיפה מעכבת לכהונת אהרן ובניו עיי"ש. וראיתי להר"ש יפה ז"ל ביפ"ט שם שכתב דהיינו משום דכל כמה שלא הביאו מנחת חינוך לא נתחנכו ועבודתם פסולה. ואע"ג דתניא בת"כ אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט שעבדו עד שלא הביאו עשירית האיפה עבודתם כשרה. אפשר ללא פליגא. עלה דהכא. דהתם לדורות. והכא במילואים דאהרן ובניו נופייהו עיי"ש. ודבריו תמוהים אללי דאף ע"ג שיש מקום לומר כן בירושלמי דרפ"ק דיומא שס. וגדחה בזה ראיתו של הר"ב תקלין חדתין מהתם. מ"מ במדרש שם דקאי על קרא דביום המשח אותו עשירית האיפה דמיירי במנחת חינוך גופא לדורות. ע"כ ודאי אין מקום כלל לומר כן. וע"כ מוכרח מזה דגם לדורות אם עבדו עד שלא הביאו עשירית האיפה לחינוכס עבודתם פסולה. וגם מה שהביא שם מדתניא בת"כ שעבודתם כשרה. דבריו אינם אלא תימא. דהא באמת גם שם איחא דעבודתם פסולה. וטפי הו"ל להביא ממדרש רבה גופא (פ' גשא) שהבאתי לעיל דאיחא התם דעבודתן כשרה. והכי איחא נמי בתוספתא ובירושלמי שהבאתי לעיל. אבל בת"כ שם איחא דפסולה וכן כתב בפסיקתא זוטרותא שהבאתי לעיל:

ובבר ראיתי להר"ב מל"מ (בהלכות כלי המקדש שס) שעמד על דברי הרמב"ם ז"ל שם שכתב שעבודתן כשרה מההיא דתניא בת"כ שם שעבודתן פסולה. וכתב שם. להכריח דע"כ ט"ס הוא דברייתא דת"כ שם. ועיקר הגירסא דכשרה. דאי אמרת פסולה. אי"כ היכא דאירע פסול בכהן גדול ביוה"כ. הכהן שמתמנה תחתיו ע"כ מביא עשירית האיפה. דאם לא כן עבודתו פסולה. והא ליחא. דאי"כ מאי האי דקבעי תלמודא (פ"ק דיומא י"ב ע"א) אירע בו פסול אחר תמיד של שחר במאי מחנכין אותו. והלא היה לריך להקריב מנחת חינוך בשמונה בגדים. אלא ודאי דעבודתו כשרה דיעבד. והילכך ביוה"כ אינו מקריב כדן קרבן יחיד שאינו דוחה שבת עיי"ש בדבריו. אבל לדידי ראי' זו אינה מכרעת כלל. דהרי בלא"ה קשה במאי דמסיק התם דעבודתו מחנכה. והרי עכ"פ ריבוי בגדים בעינן מיהא יום אחד או משימה. ואפי' דיעבד מעכב. כמבואר בפ"ק דיומא (ה' ע"א) וברמב"ם (פ"ד מהלכות כלי המקדש הי"ג) עיי"ש. ועכ"ל דשאיני כהן המתמנה תחת כהן גדול ביוה"כ. וכמבואר להדיא בספרא (פ' אחרי פ"ח). דאמרינן התם וכפר אשר ימשח אותו מה ת"ל. לפי שכל הפרשה אמורה באהרן מנין לרבות כהן אחר וכו'. מנין לרבות כהן אחר המתמנה. ת"ל וכפר הכהן. ופירש הר"ש משאנן ז"ל שם וז"ל כלומר מנין לומר שלריבין אנו להתקין כהן אחר שמא יארע בו פסול. וזו התקנה תהיה במקום משימה או ריבוי בגדים שלריך לעשות בכהן גדול קודם יוה"כ. ולפי שא"ל למשחו קודם יוה"כ שאין עושין שני כהנים גדולים

חוקה לעולם תהא עיי"ש. ופירש"י חוקה לעולם תהא שתהא מלוה זו נוהגת לדורות עיי"ש. והשתא לפי מה שביארנו קשה למה לי קרא שתהא מלות חביתין נוהגת לדורות. תיפוק ליה דכנ"ה ודאי פרשה זו נאמרה לדורות. שהרי מלות מנחת חינוך לכהן גדול וכהן הדיוט שנכללה בפרשה זו דסגי לה בעשרון סולת. ודאי לא שייכא אלא לדורות. דאילו במילואים שבשעת הקמת המשכן לא הוה סגי להו בהכי. כדכתיב בפ' המילואים. וע"כ דהכא לדורות הוא דגלי קרא דלא לריך יותר מעשרון סולת. וכמו שכתבאר דהיינו מתורת מילואים לדורות. וא"כ כל עיקר פרשה זו ע"כ לא נאמרה אלא לדורות וממילא גם מלות הקרבנות חביתין שנכללה בה ע"כ לדורות היא. ולמה לי קרא דחק עולם לומר שתהא נוהגת לדורות. מיהו נראה דלק"מ דמלבד דבפי' רגמ"ה ז"ל ובתוס' שם (ר"ה חק זה) לא פירשו כפירש"י עיי"ש בדבריהם. ולפירושם ליכא מקום קושיא. בלא"ה נראה דאפי' לפי רש"י ז"ל אפשר לומר דכיון דבפרשת מילואים דהקמת המשכן לא כתיבא עשירית האיפה כלל. הילכך אי לאו דגלי קרא דחק עולם שנוהגת לדורות היה מקום לומר דגם פרשה זו דזה קרבן אהרן ובניו וגו' אינה נוהגת לדורות ולא באה אלא להוסיף לקרבנות המילואים שבהקמת המשכן שביאו גם עשירית האיפה סולת למנחה. ואע"ג דבלא"ה גמרינן מגזירה שזה דזה זה (פ"ק דיומא ה' ע"ב) להלריבין עשירית האיפה בהקמת המשכן עיי"ש. אפשר לומר דהך גז"ש אינה מופנה. ואי לאו הך קרא דחק עולם הוה מיתוקמא למילתא אחריתא. אלא דהשתא בחר דגלי קרא דחק עולם שנוהגת לדורות. גמרינן נמי מהך גז"ש דגם במילואים דהקמת המשכן בשעת"י הקריבו גם עשרון למנחה. דאי לאו גז"ש ה"א דוקא במילואים דכהנים לדורות הלריך הכתוב עשירית האיפה תחת הקרבנות שהקריבו במילואים הראשונים שבעת הקמת המשכן. אבל במילואים דהקמת המשכן דבלא"ה הלריבס הכתוב קרבנות האמורים שם בפרשה. לא הוה לריכי תו להקריב עשירית האיפה. וכדמשמע פשטי' דקראי דפרשת מילואים דמשכן דלא לריכי קרבנות יותר ממה שאמור בעינן. לזה אתי גז"ש לאשמעינן דעשרון נמי לריכי. אלא לדורות אשמעינן הכא דבעשרון לחוד סגי:

אמנם אכתי ל"ע בזה דאם איחא דעשרון דמנחת חינוך לדורות נמי אינו אלא מתורת מילואים. אלא לדורות לא הלריך הכתוב במילואים יותר מעשרון סולת. אי"כ ראוי לומר דכי היכי דבמילואים הראשונים כל הכתוב בהם מעכב בהם. כדנפק"ל (פ"ק דיומא ה' ע"א) מדכתיב ועשית לאהרן ולבניו ככה. וככה משמע עיכובא. הכי נמי עשרון דמנחת חינוך דהו"ל מילואים לדורות אית לן למימר דמעכבת. וכל שעבדו קודם שהקריבו מנחת חינוך עבודתם פסולה. כיון דלא גלי לן קרא בהדיא דגם בזה נשתנה דין מילואים לדורות מדין מילואים הראשונים. והרי בירושלמי ובתוספתא שם ובמדרש רבה שם מבואר בהדיא דאחד כהן הדיוט ואחד כהן גדול שעבדו עד שלא הביאו עשירית האיפה שלהם עבודתם כשרה עיי"ש. איברא שאין הדבר מוכרע כ"כ. שהרי באמת בספרא שם מבואר איפכא דעבודתם פסולה עיי"ש. וכן הוא גם בפסיקתא זוטרותא שם עיי"ש. וגם בירושלמי (פרק בתרא דשקלים שס) הגיה הגר"א ז"ל של"ל פסולה

בהארה] עמ"ש התום' פסחים כ"ב גבי
לא האכר חוץ למחילה ע"ש.
יוסף ראזין

סימן קמג

יום ג' ו' כסליו תרצ"ה דוינסק.
להרב ר' יחיאל מאיר בלומנפלד
בורשה.

א) קראתי מכתבו [בשיטת הרמב"ם
בפרק ה' מיסודי התורה
דאם אינו מקדש ד' נקרא מחלל השם
שהמזבז מוארץ בזה בספרי גאולים"]
והנה עיקר הגדר כאן שזה קיום מטה אס
יוכל לברוח שלא לחלל, אס דמבטל עגמו
מן קיום המטה, ועי' בפסחים כ"ב פ"ב
גבי מה ראו עיין שס כתבו שס דאסור
לברוח היכא שיהי' קידוש השם ע"כ דה
קיום ואסור לבטל להפקיע עגמו מן
המטה בכ"מ שיגור שם, ועי' בתום'
שבת ל"ג גבי לימח ופסחים ק"ב וב"מ
בזה, ועי' שבת ד' ל"א ועי' בסוכה ד'
י"ד פ"ב גבי שעת הסכנה דיושבים
בסוכה שסכנה בנסרים, ע"כ דזה רק
מדרכק גזירה ומשום הס"ג מבטלין
הסוכה בסוכה, ועי' במ"ש התום' שבת
ד' מ"ט ע"א גבי תפילין ושלח מסר
עגמו משום דהרבה אין הולכין תפילין
ול"ה שום דה, ועי' בתום' ד' ק"ל דקט
פ"ז מרופה בדים, ובאמת הנה הרמב"ם
ז"ל הפך הלשון ממה דאיתא בגמ' שס
דסנהדרין דשס נקט מטה קלה שרקסא
דמסאלי רק על בפרהסיא להעביר על
דה ולא על גזירה, והפעם הגזירה אס
על הכל וא"כ לא יחי' משום מן ישראל
עון שכל ישראל שס ולטרך. אבל על
יחיד לרך למסור גם על מנהג מה
כדי שלא ישמנה מכלל ישראל, וכמ"ש
בתום' שבת ד' מ"ט שס, אבל הרמב"ם
ז"ל גרס להפך בגמ' שס, ועי' בשבת
ד' כ"א פ"ב גבי נר חנוכה ובשעה
האבה פ"ט, ותליא בשמי פירושים פ"ט
בתום' ד' מ"ה פ"א, והרבה יש להאריך
בזה לפי המבואר בספרי פ' ראה גבי
צדים ונסה"מ להרמב"ם ובתום' שבת
ד' ל"ב ועי' ברכות ד' כ' גבי כרבנא
ומ"ש האי' בהלכות קטנות על הרא"ש
דמנחות ד' ל"ח פ"א אריתות ומום' שבת
פ"ז ופ"ח פ"ט.

ב) וע"ד רק דכתובת ק"י [השנעמי
אמנם] השטעות, הנה וחאי
חל על הצטר דהה תואר ומליאות ואין
מיתה צליטר אריות דף ו' ומערה דף

ט"ז ומעילה דף ט' פ"ב ועי' מ"ט
התום' יומא דף ג' ונ"א, כי זה תואר
ועי' מ"ט הר"ן בנדרים דף ל"א ומ"ט
הר"ע"א בנדרים דף מ"ט גבי דברים
של אוחה העיר, ועי' כ"ב דף קכ"א,
ע"ש גבי צרימין, ואף דבמילתא אמר
שס דגבי יוסף השני, ואח"כ האבות
השנישו לבנים, זה רק קודם שסכסכו
ישראל לגור ליטר וקאל ועי' מיר ס"א
פ"ב אבל אח"כ וגם אחר שסכסכו לא"י
פעשו ליטר ומעשו מליאות אחת נלחית,
וס הגדר בסנהדרין, עי' בספרי פרשת
בהעלותך אכפ: לך כו' דהתואר אס
לשולם, וע"ש בזה מ"ש הרמב"ם בפיה"מ
סנהדרין ובה' סנהדרין אף תהי' סמיכה
אי"ה לימות המשיח, רק משום דהתואר
אס לשולם, לכן כשיכנסו כל הממי
ישראל למקום שהיתה שס סנהדרין
האחרונה, דהיינו בטבריה כמבואר ר"ה
ל"א פ"ב, אז יומל עליהם שס סנהדרין,
ולקד הביא זה הרמב"ם ז"ל בה' סנהדרין
פ"ד וקבלה אס שטבריה ע"ש בזה,
ועי' רש"י ב"מ ל"ז פ"ב נמעלו ב"ד
ועי' בספרי פרשת פנחס דהקב"ה אמר
למרע"ה שיטה אס יהושע על פסקי
גדעונים, דמרע"ה ל"ה עדיין בא"י ועי'
יבמות דף פ"ט ועי' ערכין דף י"ג
ולקד מבואר בברכות דף ג"ט דאין
אוכלסא בבבל ואכ"מ, ובאמת שבדא
דכתובת המבוארת בירושלמי מו"ק פ"ג
זה רק על כהן וכי קד שבדא דקירושין
דף ל"א פ"ב דשס אס דלא בא לא"י
רק ע"י סבה דנחה רק משום דהי'
כהן, ועי' בירושלמי פ"ב דברכות ב"ק
דרכ כהנא דב"ק ד' ק"ז פ"ב ובירושלמי
קידושין גבי כהנת דמותרת ללאח לתול
דליכא בה משש טומאת העכו"ם ועי'
בירושלמי ביכורים פ"ג ה"ג דנס בעמה
דהי קבוע פ"א מ"מ אסור למטה שס
אלא ע"מ לחזור ועי' בשבועות פ"ב
ותום' ריש גיטין וסנהדרין דף ק"א דהי'
שס בית המטוגע ועי' בערכין דף י"ד
פ"א ובתום' שס ואכ"מ.

ג) [בדבר עטדה עברית בארץ ישראל]
מבואר בספרי פ' ראה דלא יקט
רק פ"ט ובגדר קד דר"מ
במס' פ"ז דף כ"א וכ"כ הרמב"ם ז"ל
בה' מח"ע בסוף, ואף דמבואר בירושלמי
פ"ק דפילה ונהוספתא שס וברמב"ם
פ"ב דמח"ע דאין שוכרים שטולים ב"ג
בשדה מחמת מח"ע חזין דבלא"ה מותר
י"ל דמייירי שטשים כולל וכמה זה
שמחין שליש מישראל וכמו דמבואר

בכלאים בירושלמי פ"ז הובא ברמב"ם פ"ה מה' כלאים ותוס' סוכה ד' ל' פ"ב ע"ט, אך זה אס' פעלי ישראל הם כשרים כדת ומאמינים בדת, אבל אס' אדם ק' לא, והארכתי בזה לרב אחד ממדינת פולין ואכת"ל.

יוסף ראזין

סימן קמד

אוד ליום ב' כ"ד שבט תרע"ה דוינסק
להרב ר' יהודה לייב גרויברט

קבלתי מכתבו כעת ואישתה על הצי דואה, והנה יש לראריך בזה הרבה [השאלה, בדבר יבמה שלא בכור מיהן לחלק והשני חגר בב' רגליו והג' באמרקה, והגפער הי' בן מ' ול"ה לו סימני שערות בכל גופו וקולו משונה ובשרו מחליק ונידו וכיוצא בזה] ולא הריע מעולם] אך בקיטור כי לפי הג"ל הי' עליו גדר טומטום שהתחיל ליקרע ובגדר בליו מכתח [תגינה ד' ויבמות ע"ב]. והנה מבוואר מדברי הרמב"ם בפ"ב מאישות דאין מביא סמינים ע"ש וכן הוא דבה"ג בה' יבמות ע"ש והוא אך דבכורות מ"ב בשיטת ר"י בר' יהודה, ור"ל דלא כהרא"ש רק טדאי אס' נקרע אז הי' זכר גמור ואז מביא סימנים ככל אדם ולא כר"י רק קודם שנקרע אז לריב"י חיישיק שמא הוא סרים, ור"מ רק לאשת טומטום דאסורה להתייבס, אך זה מבוואר שם ברש"י דלכך לא מייבס משום דלאו בר הקמה ולכאורה זה תמוה הא לא שייך ביאה כלל ועכ"ל כה"ג שלא נגמרה קריעה ומ"מ אף למ"ד דלא חייש שמא סרים ומה דאינו מביא הוא משום דלא נקרע מ"מ אז ל"ה גדר ביאה וגרע מן משמש מה שכתבו התוס' ביבמות כ"ג דלא קנה לכו"ע ביבוס דשם דוקא דרך הקמה, אבל גבי אישות אף לנישואין מהי וכן במ"ש התוס' ביבמות דף ע"ב, ועיקר הגדר דגבי אישות אף בשניהם מודים שלא כפסלם כדך דיבמות קי"ב לא מהי כלל דשם הי' דין ולא מליאות, ועי' מ"ש הרמב"ם ז"ל בה' אס"ב פ"ט ה"ג, לא סתום' וירושלמי יבמות פ"ו דרק ביאה ועי' מ"ש הרמב"ם בפ"י מאישות גבי כתובה ג"כ ובה' עברה גבי קגס והארכתי בזה הרבה, והנה הרמב"ם כתב בפ"ו מיסם דלכך לא מייבס משום ספק והרמב"ם לא פסק כריב"י דהרי לא פסק דאשת טומטום לא מתיבמת, והנה עי' כ"ב

קכ"ו גבי בן בכור טומטום ושאר דברים לכאורה מוכח דנקריעה הי' רק מסוף ולהבא, אך י"ל דמיירי שנקרע רק אחד מיחת אב עי' מ"ש הרמב"ם סוף ה' ממרים, גבי בן סו"מ בטומטום ולא כרשב"ם רק נקרא אחד שחטא, עי' ירושלמי פ"א דתגינה דפליגי בזה פס גמ' דילן פ"ט בזה, וכן ל"מ דהנה גבי סרים תמה ודאי אס' נגרפא קודם שמת האז תיאי דמייבס ואס' לאחד שמת הי' פטור שאין ראוי בשעת נפילה ועי' יבמות קי"א פ"ט בתוס' ומשום דכל רשואה מכאן ולהבא, עי' כתובות ע"ד ותוס' בכורות ל"ח גבי מוס, וע"ש ל"ט גבי למיפרע הי' מוס ובדברי הרמב"ם ה' איסו"מ דס"ל דמעל רק לאח"כ רק דל"מ אס' לר"ך לקרות שם להזיון אח"כ ע"ש וכן בתולין כ"ו גבי תמד ובכך דיבמות ל"ה וכו"מ בזה, וא"כ למה לא נימא גם גבי קריעה כן בטומטום, והי' זה כוונת ר"י ביבמות פ"א דקריעה הי' כמו בסרים רשואה, ואס' נקרע לאחד מיחת האז לא יעיל דהוי רק עגוד דשא דאחדא באגפא (פ"ז מ"ז) ובתוס' יבמות ע"ב ופסחים כ"ח, וכו"מ בזה, אך מ"מ זה ס"ל לרמב"ם פ"ג מה' איסו"מ דהוי שאל גמור לקרען וגם תמורה לא חל כמבוואר שם ולא כדס"ד בכורות מ"ב לר"מ דהוי משונה, וגבי בכור אף דפסק זה לכבורות דהוי ספק שם אס' נקרע וגמולא זכר לא קרב רק דגבי גיזה ועבודה הוי בכור וכמו דחזיק בממה ויש בו מקצת סמינים עי' בכורות י"ב ולא כרש"י שם ועי' בכורות ל"ו, גבי מטבאר בהמה אף דממ"ג דגם נקיבה ובפ"מ מהי וכן כמ"ש יבמות פ"ג ובדברי הרמב"ם פ"ג מה' איסו"מ פ"ג, וכן גבי חלוקה א"י עי' ספרי קרח ופסחם ע"ט, ופיה"מ פ"א דיבטורים ע"ש וכן כ"ב ק"מ ע"ש בתוס' קמ"א וכו"מ בזה, ויבמות ק' ובכורות כ"ז ותוס' דף מ"ב דקרי לטומטום כרי', ונראה דרך דיבמות ל"ט גם בטומטום אס' נקרע וימול אין חולקין בביה"ג, ולכך חזיק דהרמב"ם בתרומות פסק דגם ערל אין משגרין לבתיהם ולמה גבי טומטום משגרין הא הוי ספק ערל, ועי' תוס' יבמות ע', ועי' דמיירי לאחד קריעה ומילה, וכן בכהן המקריב טומטום שנקרע וימול פסול וכן ל"מ לפדות עי' פ"ט מעדות אך י"ל אס' ראש קודם שנקרע י"ל דהוי גדר חלואו כפסלית ואכת"ל בזה, ונ"ל דה"ס

התוס' מנחות דף ע"ח ע"ב דבתמיד אין לאחד מישראל חלק בו בגדר פרט דנ"מ דאם יש לאחד חמץ לא עבר השוחט או הזורק בע"פ, ועי' תוס' זבחים דף ד ע"א בד"ה וישנן דכתוב שם דגם היחיד בעליו, וצ"ל דרך בגדר צורה ולא בעצם ובגדר מקופיא דשם דף נ ע"א וביומא דף ג ע"כ. ולענין תואר עני ועשיר לענין קרבנות ראה לקמן פ"ו.

כהנים לא בגדר פרט אם לוקין על זה אם הוה כמו גבי פר העלם דבר של שבט זה לשבט אחר דאו לא שייך כלל או כמו של צבור וכו'.

ה' במהד"ת צד 80 כ': נ"מ דהרמב"ם ס"ל בהל' תמורה פ"א דאם אחד המיר בקרבן צבור או אחד מהשותפין אף דלא נעשה תמורה מ"מ לוקה משום דס"ל דיש לכל אחד זכות בהקרבן בגדר צורה לא בעצם, ועי' מה שכ'

סימן יא

התואר נצחי

אין מיתה בציבור משום שהתואר נצחי. — קרבן בן נח יש לו קדושת צורה.

בתחלה מגבים, [כמבואר] במנחות והוריות, ומה ר"ל אם מכל שבט ושבט פרט לשבטו, או כלל. עכ"פ אם הקריב פר של שבט זה לשם שבט אחר מאי, ועי' במ"ש הרמב"ם דכפרה על ב"ד, לא כירושלמי, ע"ש דף ד בהוריות ודף ז, אבל נ"מ בין תואר לעצם דזה רק תואר, וזה תליא בהך מחלוקת גבי לאחר מיתה.

וכן הגדר גבי ב"נ, ותיכף שהקדיש אין לו שום זכות, ותליא במה דפליגי רש"י ותוס' מנחות דף סא ע"ב, גבי שלמים של ב"נ למי שייך הבשר, וכן נ"מ לעור, וגם למה דאמרינן בערכין דף ו, ועי' מנחות דף עג ע"ב, סתם ב"נ לבו לשמים, ומנחות דף סו, גבי פטר חמור לא אמרינן כן, ובספרי פ' קרח גבי חרמים, עכ"פ גבי ב"נ מיד שהקדישו פקע שמו ממנו, רק נקרא קרבן ב"נ לא פרט, וזה תליא אם שייך אצלו השגחה פרטית א), ולכך לאחר בלבול סנחריב מותרים, ואף למ"ד דלא אזלינן בתר רובא.

ועל הנ"ל השיב לו רמ"ק במכתב קמח: בגדר קרבן ב"נ שכתב הד"ג, אי רק הצורה שלו, או החומר ג"כ, יש לדון עפ"י למ"ד דב"נ מביא מנחה, מנחות דף עג אי מביא בשותפות, ודמייא להניח מנחה לשני בניו, א"ד בשעת הבאה נחשבת שותפות גמורה בחומר ואין מביאין, ומה הדין בב"נ אם היורש שלו חייב להביא קרבן אביו כמו ישראל, ר"ה דף ו ע"ב ותוס' שם, ואם מתכפר בקרבן אביו, ובירושלמי חגיגה פ"א הפריש חגיגתו היורשים מהו שיביאו אותו.

סימן יב

עצם וצורה בקרבן

יורש קרבן אם העצם שלו או הצורה והתואר. — מקיבוע עצם ומקופיא תואר. — הקדושה היא התואר. — יש ליחיד חלק בקרבן צבור בגדר צורה לא בעצם. — אשה בקרבן פסח. — קדושת צורה ועצם.

הדבר הוא שלו או רק התואר שלו דהיינו הקדושה, והרי חזינן דאף דר' יהודה ס"ל דיורש לא סומך ולא מימר

(א) ראה לקמן פ"ג סי' סו, ובמהד"ת יג, לב, ומ"ש בני רמ"ש בקונטרסו "הגאון הרוגאציובי ותלמידו" סי' ה בביאור ענין זה מדברי המו"נ ח"ג פ"ו שעל ב"נ יש השגחה מינית לא אישית.

[א] בצפנת פענח מהד"ת דף 36-37: ועי' בזבחים דף ו ע"א על מה דא' שם בגדר מקופיא, (מקיבוע לא מכפרא מקופיא מכפרא, פירש"י: כפרה קבועה שיהא יורש בעליו ממש אין להן וכו', אבל כפרה קופיא וצפה ממילא יש להן בו והלכך ממיר, ע"כ). ור"ל אם עצם

דהטעם שלא נכנס לתוך ידה כלום, ורבינו כ' הטעם בהל' איסורי מזבח פ"ד הט"ו שכבר זכה בהם גבוה, ור"ל כך דכבר כתבתי דגבי פסח יש ג' גדרים וכן לגבי קרבן, והוא עצם הדבר, והתואר שבו, ומה שיוצא בו ידי חובתו וכו', והנה גבי אשה מבואר בפסחים דף פח ע"א דיכולה להפריש פסח לעצמה, אף כשעדיין לא הביאה שתי שערות דאמר שם גבי אמה העבריה שהפרישה פסח לעצמה, חזינן שמפרשת פסח קודם שתי שערות, ועל כרחך דאשה אינה חייבת בפסח רק בגדר הקדושה שלו, ולכך גבי אתנן אם המנה זונה על פסחו אף שיצאת ידי חובתה מכל מקום לא נפסל משום אתנן דאין לה בו קנין הגוף, וזה רצה לומר הירושלמי שלא נכנס לתוך ידה כלום, וגם נ"מ כגון אם האשה יש לה חמץ אינו עובר משום לא תשחט על חמץ וגו', ועי' בלשון רבינו בהלכות קרבן פסח פ"א ה"ד במה שדייק רבינו חבורה שאוכלין פסח זה, וגם י"ל כוונת הירושלמי כך, עי' בע"ז דף סג, מבואר דליכא גדר אתנן רק בטלה המסוים שיש לה, ע"ש בתוס' ד"ה כגון, וע"ש בתוס' דף סב ע"ב בד"ה אלא, ונ"מ דאתנן לא הוי רק כשהקנה לה צורת הטלה דעיקר אתנן לא חל אלא על דבר שישנו בגדר קרבן, עי' תמורה דף ל' וכ"כ בזה, עכ"פ אתנן לא הוי רק אם נתן לה שכר הביאה עצם הטלה, וגם צריך שיהא מבורר כמ"ש התוס' שם, והנה אנן קי"ל דיכולין למשוך ידם מהפסח עד שעת שחיטה לכו"ע, וע"ש בפסחים דף צט, וא"כ אף אם נימא כמ"ש הירושלמי דיוצא לחולין וחוזר וקדוש וא"כ בשעה שהמנה אותה על הפסח בשכר הביאה מ"מ אם אח"כ משכה ידה הזונה מהקרבן פסח או אין לה שום חלק בהטלה, ורק הוא חייב באתנה, וא"כ לא בא לתוך ידה כלום וכו', ע"כ. (בענין אתנן ראה לקמן סי' יח).

מ"מ ס"ל בתמורה דף יב, דוולד קדשים עושה תמורה אף דקדוש מאליו, ועל כרחך משום דמ"מ עצם הדבר שלו ובגדר גידולין, וכמבואר בתמורה דף לא ע"ב ע"ש ברש"י ותוס', ונ"מ אם הפודה אותם אם צריך להוסיף חומש כו' דגבי תמורה וסמיכה הוי בזה ב' גדרים או משום העצם או משום הצורה, ע"כ.

בן הצפנת פענח במכתבי תורה, מכתב כט, צד 34, כתב וז"ל: והנה באמת יש בקרבן שני דברים, קנין התואר והעצם, והרי חזינן דפליגי גבי סמיכה ר"מ ור"י וכן בתמורה, ועי' בזבחים דף ה, דמקופיא מכפר לכ"ע, ועי' יומא דף נ ע"ב (הכי קא מיבעי ליה אחיו הכהנים בקביעותא מתכפרי או דלמא בקופיא מתכפרי, עי' מהד"ת דף צ), ור"ל אם בעצם הדבר או רק בתואר, והנה אם נתיאש מן הקרבן בודאי התואר שלו כל היכא דאיתא, חולין קלט, אבל מ"מ אין העצם שלו ולכך א"צ דעת וגם יכולין לסמוך וכו', ע"כ.

כנראה שהצ"פ מפרש על יסוד חלוקה הנ"ל של עצם וצורה שמקיבעא היינו עצם הדבר ומקופיא הוא התואר שלו, דהיינו הקדושה, ובא לפרש שאף בולד קדשים הקדושה היא מאליו וס"ל לר"י דעושה תמורה וביורש אינו עושה משום דבולד קדשים עצם הדבר שלו, וביורש אין עצם הדבר שלו רק הקדושה והיא הצורה. וראה לעיל סימן י, אות ה.

בצ"פ מהד"ת, צד 35 ע"ב—37 ע"ב: מבואר בפסחים דף צ ובירושלמי שם דזה חידשה לנו התורה שיוכל להמנות לאחר הקדושו בגדר תנאי ב"ד, או בגדר שיוצא לחולין וחוזר וקדוש, וע"ש במה דאמר בירושלמי שם אם המנה זונה על פסחו לא הוי אתנן, ואמאי כיון דיצא לחולין,

סימן יג

תוארים

בית דין. — נשיא. — מלך. — צבור. — הקדש. — שבט. — קופת צבור. — דבר של צורה לא חומר. — הציבור לא הוי רק המין והמין עומד לעולם. — שבועה חלה על התואר צבור. — שהוא נצחי. — אחרי שנכנסו לארץ. — וכן התואר סנהדרין הוא לעולם. — וזה טעמו של הרמב"ם שאפשר לחדש סנהדרין. — גדר הבאנק דבר של צורה, לא חומר.

ותוס' מגילה דף ט ע"ב, גבי פר של יוה"כ, ותו"י יומא בכ"מ, וזה ר"ל הך דתוס' גיטין דף ס ע"ב, גבי שיפורא, וכן ר"ל הך דסנהדרין דף כ ע"ב, אוצרות מלכים למלך, ר"ל לא לגוף המלך רק להתואר, ועי' ע"ז דף מד, גבי ראויה להניח על ראש דויד, וכן הא דהוריות דף ה, ובמעילה דף ט ע"ב ובכ"מ, דאין מיתה בציבור וקרבנות ציבור לציבור, ר"ל דהציבור לא הוי רק המין ולא הפרטי והמין עומד לעולם.

וזהו כוונת רש"י בגיטין דף לו ע"א ד"ה דתפסי ליה בדינא, וכתב שם רש"י דהפקר ב"ד כו', לא ר"ל כמ"ש התוס' שם דף לו ע"א, דלכך לא משמט משום הפקר ב"ד, ועי' תוס' מכות דף ג ע"ב, רק דר"ל כך דהב"ד קונין

א] בצ"פ הל' תרומות פ"א ה"ה, צד 9: אך זה רק בדבר שתיקנו סתם דאז הוי הב"ד שבזמן ההוא כמו מתקני התקנה כמ"ש לעיל בשם רש"י דב"מ דף צו ע"ב, וע"ש דף ע ע"א גבי ב"ד אביהם של יתומים, אך באמת לא ר"ל שהב"ד בעצמו הם עושים הדבר רק התואר והמציאות של הב"ד, וכעין דמבואר בירושלמי כתובות פ"ב גבי הך דאמר רבי תדור אלמנתי בתוך ביתי משום דבית של נשיא הוא משועבד לנשיא לא בגדר מציאות הגוף וירושה רק בגדר מציאות התואר, ולכך לא שייך לאלמנתו של הנשיא, וכן ר"ל הך דגדרים דף מח ע"א, גבי כתבו חלקיהם לנשיא אף דכעת הוא נשיא אחר, וכעין הך דיומא דף נא, גבי בי גזי דאהרן רחמנא אפקרא,

קיים לעולם ולעולמי עולמים), דהתואר הוא לעולם, וע"ש בזה מ"ש הרמב"ם בפיה"מ סנהדרין ובהל' סנהדרין, איך תהיה סמיכה אי"ה לימות המשיח, רק משום דהתואר הוא לעולם, לכן כשיכנסו כל חכמי ישראל למקום שהיתה שם סנהדרין האחרונה, דהיינו בטבריה, כמבואר ר"ה לא ע"ב, אז יוחל עליהם שם סנהדרין, ולכך הביא זה הרמב"ם ז"ל בהל' סנהדרין פי"ד וקבלה היא שבטבריה, ע"ש בזה.

[ג] בשו"ת צ"פ סי' קפד, צד קמח : ע"ד הלוואה [השאלה, מה שלמים כעת על טאג צינוען בלי היתר עיסקא, וגם אם פעם אחת התנה בגדר עיסקא, ואחר כך נתן סתם], והגדר דשיעבוד צריך דוקא לאדם מסוים, ולכך גבי הקדש ליכא מציאות רק צורה משא"כ במע"ש, ואכמ"ל בזה, ועיי' ב"ב דף קכד ע"ב, גבי בכור נוטל פי שנים, ע"ש ברשב"ם בזה, ועיי' ב"ק דף ל' ע"ב משעת שומא, וב"ב דף צד ע"ב, ומאוד הארכתי בזה בתוספתא גבי מצא שטר שיש בו רבית מביאו לב"ד ושורפו, ומה זה, והנה גדר הבאנך לא נקרא דבר מסויים רק דבר של צורה לא חומר, כי גם מי שיש להם באנך הם אינם משועבדים לעצמם רק הכסף המונח שם ועוד, ושוב ליכא למי הוא משועבד, וכן הגדר של צדקה ברבית יעי' ב"ק דף צג, דליכא שמירה גם כן מטעם זה, ובירושלמי דשביעית פ"ח גבי ליתן מתנה לכל מי שירצה דליכא שמירה, וה"נ ברבית, לכן אין זה רבית בבאנך עפ"י ד"ת.

השטר ואף דבעי כתיבה, ב"ד א"צ משום הפקר ב"ד, וגבי ב"ד לא שייך לא יגוש, משום דלא האנשים הם הב"ד רק התואר והדין, וזהו ג"כ הא דב"ב דף עט, דאין קנין חצר בהקדש דזהו לא עצם רק תואר ומה שייך בזה חצר ולכך אינו משמט, וכמו גבי אונס ומפתה דהדין אינו נשמט, וזהו ג"כ הא דב"ק דף לו ע"ש בתוס' דיתומים א"צ פרוזבול וכו', ע"כ.

[ב] בשו"ת צ"פ סי' קמג, דף קיד : וע"ד הך דכתובות דף קי [השבועתי אתכם] השבועות, הנה ודאי חל על הציבור דהוה תואר ומציאות ואין מיתה בציבור, הוריות דף ה, ותמורה דף טו, ומעילה דף ט ע"ב, ועיי' מ"ש התוס' יומא דף נ ונא, כי זה תואר, ועיי' מ"ש הר"ן בנדרים דף לא, ומ"ש הריטב"א בנדרים דף מט, גבי דברים של אותה העיר, ועיי' ב"ב דף קכא, ע"ש גבי בנימין, (אמר שמואל יום שהותרו שבטים לבא זה בזה, מאי דריש, זה הדבר, דבר זה לא יהא נוהג אלא בדור זה, ע"כ, אבל בלא דרשה היה כח בשבועה לחול לדורות), ואף דבמכילתא אמר שם דגבי יוסף השביעי, ואח"כ האבות השביעו לבנים, זה רק קודם שנכנסו ישראל לגדר ציבור וקהל, ועיי' גיזר סא ע"ב, אבל אח"כ וגם אחר שנכנסו לא"י נעשו ציבור ונעשו מציאות אחת נצחית, וכן הגדר בסנהדרין, עיי' בספרי פרשת בהעלותך אספה (לך) [לין] כו' (פיס' צב, אספה לי שתהא סנהדרין לשמי שבכל מקום שנאמר לי

סימן יד

ערי מגרש

כהנים בערי מגרש אין זכות לעצמן רק לתואר שלהם בגדר צורה ולא עצם. — לויים יש להם קנין עצמי חומרי בערי מגרש. — כל דבר שאפשר שיתבטל ע"י איזה סיבה לא מקרי עצם.

אך גבי כהנים אף דשייך להם ערי מגרש, מ"מ זה רק מחמת הכהונה ולא עצמם, דיש מציאות שישתנו, דהיינו חלל דאין עליו שם כהן, כמבואר יבמות דף עד ע"ב, דלאו זרעו דאהרן, ועיי' זבחים דף יג ע"א ע"ש ברש"י, וכ"כ בזה במ"א לענין מה דפליגי הגמרא דילן בגיטין דף נט ע"ב, וכתובות דף כה ע"א, גבי מעשר, ובכורות דף מז, גבי פדיון הבן, ס"ל דכהן חלל גם שם לוי אין עליו, והירושלמי ביבמות פ"י ס"ל דעכ"פ נשארה עליו קדושת לוי, וא"כ לפי"ז ודאי דאין להחלל חלק בערי מגרש, וכן בהך דב"ב דף קכג ע"ב, גבי מתנות כהונה, היכא דאישחט בחיי אביו ואף דנקרא בגדר מוחזק מ"מ זה ודאי רק לבניו הכהנים ולא לחללים, ולא דמי להך דכתובות דף כו הנ"ל, דשם כבר נתקיים הנתינה, אבל גבי לויים אף דמבואר בגיטין דף נט ע"ב הנ"ל דלוי ממזר אין בו קדושת לוי, וכ"כ בזה בח"ג מדברי התוספתא ביבמות פ"ח, מ"מ מהך דערכין דף לג ע"ב מבואר דיש לו חלק בערי הלויים, ועיי' תענית דף כו ע"א בתוס' ד"ה מאי סבר, מבואר שם דדבר דאינו עבודה אף דצריך לוי גם לוי ממזר כשר, ועיי' קדושין דף עו ע"ב, גבי אין בודקין מן

[א] בצ"פ בהשמטות לתרומות, צד 123, השמטה לך ב ע"ג, במ"ש לענין המחלוקת דתוספתא דבכורים פ"א אם יש נ"מ בין כהנים ללויים לענין חלק בערי מגרש, ועיי' בהוריות דף ו ע"ב, דבמסקנא שם מבואר דלויים מיקרי קהל וא"כ יש להם אחוזה, וברש"י יומא דף נ ע"א בד"ה דלא, שכי' דלכך כהנים לא מייתי פר דאין להם נחלה, ותוס' ברכות דף כ ע"ב, ובהך דסוטה דף מח ע"ב, דבטלה ערי מגרש, ע"ש ברש"י, אך באמת כך דכ"כ במ"א דכל דבר שאפשר שיתבטל ע"י איזה סיבה זה לא מיקרי עצם, ועיי' בהך דשבועות דף טז ע"א בתוס', ור"ה דף יב ע"ב, דנחלה אין לה הפסק, וב"ב דף קכט ודף קלג, דרחמנא לא אפסקי, וירושלמי יבמות פ"ח ה"ז ואתן אותם כו', ועיי' במכילתא פ' יתרו דארץ ישראל נתנה על תנאי, ובירושלמי פ"א דקדושין, וב"ב פ"ח, לאחר שקראה אותה מתנה כו', אך כך דא"י שייכא לישראל מחמת ב' דברים, אחד מחמת ירושה ואחד מחמת דשייכא למין ישראל וזה לא יפקע לעולם, וזהו ר"ל הך דברכות דף ה, דניתנה ע"י יסורים, ור"ל ע"י פעולת הגוף ולא ישתנה, ועיי' במכילתא פ' תשא.

צפנת

מהדורא תניינא

פענח

כו

ועיין שם ברש"י ותוס' דהוי בגדר שינוי קודם, אך אם נימא דתמיד הוי כלל, לא פריש, או הוי כמיש רבינו צה"י שגגות פ"ג הל' ג' גבי הפריש חטאת על חלב שאכל אמש כיפר כו' ור"ל דכיפר על חטאת שהפריש, וזה ר"ל רבא בדק' ו' חטאת ששחטה לשם חטאת אחר כיפר, ואתי שפיר מה שהקשה שם התוס', וחטאת דם ששהט לשם חטאת חלב או פסקינן דפסול ואם שחט חטאת חלב לשם דם או י"ל דכשר ולא עלה, ועיין בפ"י המשניות כ"ח בריש פ"א דזבחים במה * שאמר ולריך שתדע כו' לשם אותו החטאת, ועיין בלשון רש"י מנחות ד"ג ע"ב דמ"ד דחטאת חלב לשם חטאת דם כשירה מ"מ לא עלתה, וכשית רב' צה"י פסולי המוקדשין פ"ג הל' ט' גבי שחטה לשם חטאת כשירה ולא עלתה, והוי כמו לשם חולין וכן ס"ל לרבינו צה"י ק"פ גבי פסח אם שחט לאוכליו וזרק דמו שלא לאוכליו אף דכשר מ"מ לא עלתה דהוי כמו לשם חטאת, וכבר כתבתי בפתח גבי פסח וחטאת או כשר ועלה כו' אך מ"מ לא כיפר, וכן בפסח אף שילא ידי פסח מ"מ מלות הפסח לא קיים, וגבי פסח נ"מ דים לומר דפסח כוה לא דוחה שבת דהמלוה לא קיים והארכתי בזה אם הדחי' שדוחה שבת הוא החיוב או המלוה, ונפקא מינה לדרך רחוקה למאן דאמר דתבוא עליו ברכה פסחים דף ל"ב ע"ב אם חל ערב פסח בשבת וכן לגבי מילה אם החיוב דוחה שבת או המלוה וי"מ לאשה לדין דפסקינן דמילה כשירה בגשים אם מותרת לומר בשבת דחיובא ליכא ומ"מ המלוה נתקיים על ידה וכן נראה במה דמבאר במנחות דף ע"ח ודף מ"ו ודף מ"ה וצ"ל וזויר דכשבי עלתה אם שחטן שלא לשמן לא עלו ועיין שם דף מ"ט זה רק בהשני כיבשי עלתה כמב' שם אבל ז' כבשים אם שחטם לשם אילימ או אילימ לשם כבשים יש לומר דעלו דהוי כמו חטאת לשם חטאת אחר כמ"ב, אך יש לומר דמ"מ אם הוי שבת לא דחי וכמ"ב גבי חטאת ופסח ויש לומר דזהו כוונת התוספת' הובא בתוס' מנחות דף מ"ט ועיין צירוף פסחים פ"ו וכוונת רב' בפ"י המשניות רפ"א דזבחים מה דמחלק בין קרבן ליבור לכל יחיד בשלא לשמן כבר כתבתי דבאמת מפרש כפי' הערוך בתוס' שבועות דף י"ב וכ"מ דקרבן ליבור כל זמן שלא נשחט אין עליו שם פריש כלל וא"כ ממילא לא חל עליו הגדר דחטאת פסול שלא לשמה, וכן באמת הך דתמורה דף ע"ו ודף ע"ז גבי דלא שייך הכי הו' חטאות בחטאת ליבור ג"כ מועטם זה, דעדיין אינה חטאת כלל ואף דמ"מ כ"מ גבי בעיר של יו"כ דכבר נתקדש ע"י הגורל בזה כבר חל ל"ס חטאת, וכן גבי פר העלם דבר וזה ג"כ אף דהם כל ליבור מ"מ ת"ל" בזה דפליגי בזמנות דנ"ב ובהוריות אם באים מתרומת הלככה או אם גזיין מכל הליבור, ועיין צירוף הוריות פ"ב דס"ל דלא כמ"ש רבינו בהלכות שגגות פ"ב דהכפרה הוא על הב"ד לכו"ע אף לדין דסבירא לן דמיתתי י"ב פריש דלא כר"מ, ועיין בהוריות ד"ז ע"א במשנה דקטט שם שאין צ"ד חייבים ועי"ש אם זה רק לר"מ או גם לדין ועיין שם ד"ג ע"א בהך בעי' אם מת הב"ד קודם ששבו רוב ונתמנה צ"ד אחר, ור"ל ג"כ אם הכפרה הוא על הפעולה או על ההוראה, ולשיטת רבינו העיקר הוא על ההוראה, ר"ל התשובה של החטא, וכבר כתבתי דבאמת זה תל"י הך דנדרים דף ל"ו וכ"מ גבי תורם משלו על של חזירו אם עזבת הנאה של התורם או של צעל הכרי וכן גבי תמורה אם המתכפר או המפריש, ועי"ש צירושלמי בנדרים דת"ל" זה בזה ור"ל הגדר אם הנתנה לכהן וכן גדר התמורה אם זה בהחומר או הלורה של הדבר שהוא

ור"ל אם זה רק מכשיר להדבר או עלם, וכן גבי לולב למ"ד לריך אגד, ועי' בסוכה דף ל"ד דרק במינו, דמין אחר הוי ה' מיניס, ולא ר"ל משום כל תוסוף רק ר"ל דהתורה אמרה דצ"י מיניס אלו אדם יולא ידי חובת לולב דוקא וכיון דאגד מעכב הואי חלק מהמלוה ואי אפשר במין אחר, וכ"מ דאגד לאו דוקא במין לולב דגם בהדס וערבה כשר וא"כ י"ל דלמ"ד שם דף ל"ד ע"ב דלריך ג' הדסים אם אגדן בהדס הוה מן המנין ואז י"ל דגם בהדס קטום די לאגד וזוהי אתי שפיר במה דאמר שם דשנים קטומים כשרים וע"ש בגמ' מה דמקשה, אך י"ל דהקטומה יוכשר לאגד דלא גרע מסיב ומ"מ עולין במנין ולקמן אבאר בזה, עכ"פ כלאים צלילית וגדר יוכל הס גדר א' בזה, דע"כ לריך שיהי' דבר צפ"ע ולא לבטל אל הבגד דלכ"כ לא הוי לילית ועל כרחק לריך לקשרם ולחצרם עם הבגד והוי תיקון לבגד וכן כה"ג ציובל דע"כ לריך שיהי' לו קנין גמור בהשדה ואז דוקא היובל מפקיע אותו וע"י היובל לא הוי למיתות וזה גדר אפקעתה דמלכא. ולשיטת התוס' גבי כלאים הוא להיפך דס"ל דרק אם נעשים צד אחד הוי כלאים מן התורה ואם לא הוי מלוה צלילית או הוי כלאים מן התורה ורק עכשיו שהתורה אמרה לנו שלריך לעשות כך ובגדר עשה דוחה ל"ת ועל כרחק לריך שלא יבטלו זה לזה שוב אין כאן כלאים מה"ת וזוהי י"ל מ"ש התוס' מנחות ד"מ דכלאים הותרה ע"ש ואין כאן מקום להאריך.

פרק ז' דל"י י"ב. והאפרחיס כו' כמו בס"ס להם כו' הנה צירוף' ע"ז פ"א סוף הלכה ז' גבי כיפה מצוואר דהיכי דהגמר הוא מעמיד הבגין אסור הכל והוי כמו אזה כל הדבר, ועיין בהך דע"ז דל"ה כמאן דאיתא לאסורא צעיתי' דמו ובמאי דפליגי רבינו והראב"ד ז"ל צה"י מ"א"ס גבי הך דע"ז דף ס"ה ע"א גבי העביר לי מאה חביות במאה פרושות דס"ל לרבינו דכס לא מהני הולכת הנאה לים המלח כיון דכל זמן דלא גמר הדבר לא נתחייב לו הסכירות ועי' בהך דכ"ב דף פ"ו ע"א ברש"י"ס צ"ה אבל גבי מאה יום במאה דינר כתב ג"כ כן דכל הזמן הוי כמו מליאות אחת ולא נחלק, הוינן דגם זמן לא הוי נחלק, ועי' זויר דף ז' דמבואר שם ג"כ לחד תירולא לרצה דמך זמן הוא מליאות אחת ולא מופרד זה תל"י בהך דתמורה דף י"ח ע"ב בגירסת רש"י שם גבי אם שייך לומר גבי עשה דרגל א' אם אח"כ עובר בכל יום ויום בעשה כמו גבי כל האחר דמבואר בר"ה דלאחר ג' רגלים עובר בכל יום ויום, ועי' בר"ה בצעל האור דלא ס"ל כן וצירוף' דר"ה הוי זה צע"י דאופשטא אם בין רגל לרגל אם עובר על העשה ע"ש דפשט דלא עבר, והגדר אם כל היכא דהתו' נתנה זמן אם ר"ל דהחיוב מתחיל מיד רק דים לו תשלומין כל הזמן שנתנה לנו התורה או דכ"ז שלא עבר הזמן אין ג"מ לנו וזה צע"ס מחלוקת צירושלמי פ"ג דקידושין גבי מקדש מעכשיו ולאחר ל' יום עיין שם וכבר כתבתי בזה ועיין בהך מחלוקת דהגיגה דף צ' גבי תשלומין דראשון או תשלומין זה לזה וצירוף' שם יש עוד שיטה דלא הוי כלל תשלומין רק מליאות אחת ע"ש וכן ג"מ גבי גדר תמיד אם החיוב בכל יום ויום פריש, להקריב א' צבוקר וא' צערב או זה חיוב תמידי שבכל יום יקריב שני תמידים וכבר * כתבתי בזה דכ"מ במה שכת' הירושלמי ברכות פ"ד דלריך להקריב את התמיד לשם היום ואם עבר והקריב שלא לשם היום ההוא אם זה נקרא שינוי, ומה זה, ועיין זבחים דף ז' גבי תודה ששחטה לשם תודת חזירו והוי שם מחלוקת

העיקר

צפנת

מהדורא תניינא

פענח

פח

עלמס, וזה ר"ל רשי' בסוכה שס ובאמת י"ל דזה תלי' צהך מחלוקת דעירובין דף ל"ו א"כ פ' ושמת את החוקה קאי על פסח ע"ש דכל מקום שיש גדר שמירה לריך לראות שלא יהא שום עיכוב עליהס, עי' יומא דפ"ה ע"ב ובמנחות דף כ"ג ובמיש רבינו בה' ק"פ פ"י ה"א ולריך אדם להשתדל שלא יאחר בו' וזה ג"כ מחמת שמירה ועי' ובחיים דף ק' גבי אונן ע"ש ברש"י ומ"ש רבינו בהל' חמץ פ"ד גבי חשש חימוץ מחמת ושמתס.

מורה דמלפסרי ורק גבי מעשיס כיון דלין שניהס שוין בשיעור דזה בכזית וזה צרביעית לא מלפסרי וגם י"ל כ"מ היכא דקודס שנכנס לירושלים עשה מהענבים יין וחל הלאו על-מסקה לכך לא מלפסרי, ובדברי הירוש' דמעשיס פ"ב קאי שם על תרומה דמלפסרי ורק ללאו אבל למיתה ולחומס לא מלפסרי וזה ר"ל התוספת' דתרומות דלא מלפסרי משום דגבי מיתה וחומס אז כיון דלא הוי כמו דרך אכילה לא מחייב וכמו הך דמנחות דף ע' ולשון רבינו בה' תרומות פ"א הל' כ"ז, וע"ש צפ"י ה"ז ע"ש צהשגות ובמנחות דף ע' ע"ב גבי התבוא' והקמחים כו' ושבה דף ס"ט דחומס הוי צגדר קרבן ע"ש ועי' שבוטות דף כ"ב ורש"י נויר דף ל"ד דגבי נויר אכילה ושתיס מלפסרי וכ"כ בזה בהל' מא"ס ובהל' נוירות ומשום דנויר חייב אף שלא כדרך כו' עי' שבוטות דף כ"ב ע"ב גבי חרלן ונויר דף ל"ה ובספרי פ' נשא וכבר כתבתי בזה.

השמיטה לדף פ"ז ע"ב במ"ש צהך דב"ק דף ק"ה וצ"מ ד"ה גבי כופר במלוה משום דבעי קנין, וצ"ה י"ל הך דרש ד"ו ע"א מה דמיייתי דתני ר"ח כו' ולא מיייתי מהמשנה אך כך דלף א"כ נימא דהשוד אממונא חשוד אשבוטתא זה רק א"כ קבר לקח הממון והנה במשנה גבי חנוני נקט החנוני נשבע ונוטל והוא לא חשוד על ממונא כלל קודם השבוטת דהרי לא קבל כלום והפועלים הם נשבעים א"כ לאחר שנטל החנוני וא"כ בשעת השבוטת אין כופרים כלל דהרי כבר נטל החנוני משא"כ בדתר"ח דקתני שניהס נשבעים משמע שיכולים גם הפועלים לישבע בתחילה ואז הם כופרים במזין שכבר לקחו.

השמיטה לדף כ"ז ע"א מ"ש צגדר האיר המורה, והנה עי' בפסחים דף ז' ע"א גבי קרי' רחמנא לנהורה ופקדו' כו' ולהשיבא ופקדו' כו' ובירוש' פ"ח דברכות גבי ויבדל בין אור לחשך משלו משל כו' חזונו דזה הוי שני גדרים צפ"ע היום והלילה האור והחשך והנמ' נקטה ל' קרי' רחמנא ר"ל זה גדרי דינו התורה ויש להאריך בזה הרבה צכ"מ היכא דנקט צגמ' ל' רחמנא ר"ל גזירת מלך עי' מנחות דף פ"ד ובחיים דף ע"ד ע"ב וצ"ב דף קל"ג וחזונו דף ל"ג ואמר רחמנא כו' וכ"מ דזה לגדרי התורה צדוין וצהך דפסחים דף כ"ב ודף כ"ג ע"א דמקשה שם כמה קושיות, בלשון דרחמנא אמר רק באבר מן החי לא נקט ל' דרחמנא משום דכבר כתבתי דכל גדרי התורה כמו בהך דר"ה ד"ג מדות חמיה כן הוא וב"מ זה רק שייך בישראל וכ"כ בגדר מ"ש רבינו בהל' מא"ס ובהל' מלכים השיעורים לא נאמרו לב"כ ר"ל דגבי צ"כ אזלינן בכל פרט לפי מה שהוא לא צגדר גזירת מלך רק צגדר פרט ואבר מן החי שייך גם לב"כ לכך לא נקט שם ל' רחמנא ועי' סנהדרין דף ג"ה ע"ב חיים כו' וכ"מ. עכ"פ זה ר"ל הל' דרחמנא ועי' ר"ה דף פ"ז גבי תקיעת רחמנא אמרה תיקעו והנה עי' בירוש' פ"ק דברכות צבוקר צבוקר ליתן תחוב לצבוקר של בקר ובמכילתא פ' בא על פי צבוקר-באש שטרפו ליתן תחוב לצבוקר של צוקר ור"ל כך דכבר כתבתי בזה בדברי הירוש' פ"ק דברכות ופ"ג דיומא דים ג' זמנים אילת השחר, והאיר המורה, והכך, ובגמ' דילן נראה ג"כ עי' סוכה דף כ"ט וביומא דף כ"א ותוס' סוכה דף ג"א גבי מילאו מים ע"ש ובחיים דף כ"א גבי קידוש ידים ורגלים וצהך דברכות דף ח' ע"ב פעמים אחדס קורא ק"ש קודם שיעלה כו' ומבואר שם דגם לאחר שעלה ע"ה הוא ניקרא לילה ובאמת באצות דר"כ פ"ב גבי צניו של ר"ג נקט שם דאמר להס א"כ לא קרא הגבר, ועי' פסחים דף ב' ע"ב דקריאת הגבר הוא- קודם ע"ה, אך רש"י ז"ל בתענית דף י"ב פ"י דהיכא דהוה קריאת הגבר דיומא דכ"א ע"א דהיינו בתרנגל בינוני שישלש זה הוה עמוד השחר והך דפסחים ותענית הנ"ל ר"ל פעם ראשון וצ"ה א"ש דברי רבינו בהל' מקדש וצ"ה תמידין ומוספים ואין כאן מקומו ועי' מגילה דף כ' ע"ב גבי וכולס שעשה כו' ולא נקט שם מילה והטעם כי באמת עי' פסחים ד"ד וכ"מ גבי כל היום כו' ועי' רש"י מנחות ד"ה ע"ב-מבואר דכ"מ שנאמר צעלס היום הוי זה האיר המורה ובגבי מילה של ארע"ה כתיב בעלס היום ולא

השמיטה לדף כ"ו ע"א במ"ש בגדר תמידין א"כ הם דברים חלוקים פרטים או חיוב תמידין, ועי' צהך דמנחות דף מ"ט גבי תמידין דלמחר ומוספים דהאידינא חזונו משם דגם עכשיו יש חיוב שיהי' למחר תמידין וכבר כתבתי מה דמבואר בירוש' ברכות פ"ד לריך לשם היום חזונו דהתמיד חיוב של היום הפרטי ועי' מנחות דף ל"ט ע"ב גבי תורה, ועי' עירובין דף ס"ה גבי יויף ופרע ובסוכה דף כ"ז ע"א מבואר דלא מהני השלמה היכי דהוי חיובים נפרדים, ועי' בירוש' ר"ה פ"א גבי שלמה שנתו בעלמא גבי גדר דבל תאחר דמוטל עלי' חיוב בתחילה שלא יבוא לירי בל תאחר חזונו דזה דבר נמשך ולכך קו"ל דלאחר ג' רגלים עובר בכל יום בכל תאחר וכה"ג גבי עשה דרגל א' עי' רש"י תמורה ד"ח ע"ב דגם זה עובר בכל יום ויום, אך בירוש' ר"ה פ"א הוי זה צע"א וע"ש צעל המאור צפ"א דר"ה דמבו שם דלא עבר וכ"כ בזה.

השמיטה לדף כ"ג ע"ד במ"ש שם צגדר התוספ' דכריתות פ"ב מאי דסתמי אהדי גבי חלב דהמחה ג"כ חייב א"כ אכילה וסתמי מלפסרי וכן גבי תרומה וגבי חמץ ובאמת י"ל דכוונת התוספ' לרשי' דס"ל צכריותות ד"ד ור"ב ודף פ"ז ושבת דף ע"א תמחון מחלקין וע"ש לחד מ"ד דגם לקולא אך נראה דגבי חלב רק א"כ הוא משני מיניס שפרטה התורה שור כו' עי' כריתות ד"ד והוא צשני תמחון או מחלקין לקולא, וכה"ג ס"ל לרבינו צהל' שנגות פ"ז ה"ח גבי שבתות הרבה דמחלקין דהו כנופין אך זה רק א"כ עשה תולדות נפרדות מאב א' אבל מלאכה אחת לא מחלקא ועי' בירוש' שבת פ"ז וע"ש ברבינו שם בהל' ב' דגבי חלב נקט על כל חלב וגבי דס נקט על דס משום דגבי חלב התורה פרטה מיניס ובתוס' שבת דף ס"ה ע"ב שם ע"ש עכ"פ י"ל דזה ר"ל התוספי ממוין א' חייב משני מיניס פסור ור"ל דהו כמו תמחון מחולקים ואז גבי חלב א"כ הוא ממוין א' חייב משני מיניס פסור ובאמת לכאורה צהך דיומא דף פ"א במה דאמר דאכילה וסתמי לא מלפסרי ואמר שם דתמי' כר"י ולמה לא מוקי כר"י לתמחון הנ"ל, ובאמת י"ל דגבי לאו גס רשי'

גבי